

DOMOLJUB

Izohaja vsak četrtak. Cena mu je
3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za
Ameriko in druge tuje države 6 K.)
— Posamezne številke se prodajajo
po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Naročnina, reklamacije in in-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“,
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 10.

V Ljubljani, dne 11. marca 1915.

Leto XXVIII.

Spomladanski vojaški dopusti.

Naši domovi se praznijo, najmlajši in krepki delavci odhajajo k črnovojniškemu prebiranju in vežbanju. Poleg tega je prišla kruta beseda Angleške, da nas hoče izstradati; sami smo vedeli, da naša polovica nima dovolj življenja; iz Ogrske pa je dualizem pošiljal kaj nevesele glasove in nam končno obljubil samo — koruzo. Naše ljudstvo je sicer slišalo vladne besede, da bomo vzdržali do prihodnje žetve, toda ljudstvo se je pa vprašalo: »Kdo pa bo setev opravil?« Posebno v tej vojni jih imamo mnogo, ki žanjejo, kjer niso sejali, toda gotovo pa je: »Kjer ne bo nihče sejal, tam tudi nihče žeti ne bo mogel.«

Sedaj je izšel uradni razglas, ki določuje spomladanske vojaške dopuste.

Uradni razglas glede spomladanskih dopustov za poljedelstvu potrebne delavce jasno in odkrito prizna in potrebo in važnost kmeta. Žito in kruh ne raste v fabriki. In kaj nam pomagajo vsi naši možje in fantje v boju, če pa oni sami in njihovi domači ne bi imeli jesti? Lakota je hujše orožje kakor puška ali kanon. Do tega, vsaj delnega spoznanja smo rabili dolgo pot. Popolnoma priznavamo, da je sedanja svetovna vojska spravila na dan ne samo neštevilno vojaških diplomatskih, kulturnih in verskih vprašanj, ampak je tudi postavila vso dosedanje ureditev industrijskega in pred vsem tehnično poljedelskega dela in preskrbo prebivalstva z živili čisto pred nerešene uganke in naloge, za katerih ugodno rešitev so se zakonita in priznana zastopstva slovenskega naroda prizadevala in potrudila na vso moč.

Razložimo torej, kaj s temi spomladanskimi dopusti.

1. Kdo bo dobil dopust?

Dopusti se bodo dajali samo onim vojakom, ki opravljajo recimo varnostno službo po železnicah in drugih javnih napravah, ali služijo pri nadomestnih četah doma v zaledju, kakor se izraža uradno besedilo in pa rekonvalescentom (ozdravljencem). Imamo namreč take vojake, ki so prestali že boje in rane in sedaj okrevali po raznih zdraviliščih in čakajo popolnega ozdravljenja. Marsikak tak ozdravljenec bi bil sposoben in vesel pomladanskega dela doma.

2. Koliko časa bodo trajali dopusti?

Dopusti ne bodo dolgi. Dovoljevali se bodo za najpotrebnejša spomladanska dela in drugič se pa hoče gledati iz zgornjega razloga tudi na to, da vsi primerni in potrebni poljedelci dobijo dopust. — V tem kratkem času naj se menjajo.

3. Kje in kdo naj prosi za dopust?

Za dopust pa je treba prositi pri svojem neposrednem poveljstvu. Za tak dopust lahko prosi vojak sam ali njegovi domači potom okrajnih glavarstev. Dopust pa da edino le oddelkovo poveljstvo, in sicer največ 14 dni.

4. Kdo bo predvsem dobil dopust?

Pred vsem samostojni poljedelci — vsak, v kolikor bo bolj upoštevanja vreden — v drugi vrsti njihovih domači, ki so dosedaj doma pomagali pri kmetijstvu, in v zadnji vrsti pa nesamostojni poljedelski delavci.

5. Kdaj se bo dobil dopust?

Po vseh krajih polja istočasno ni mogoče obdelavati. Razlika je med južnimi in severnimi kraji, med nižjo in višjo ležečo lego in med raznimi poljedelskimi kulturami. Po teh krajevnih razlikah in potrebah dela in časa se bodo dajali dopusti. Z dopustnim listom bo imel vsakdo prosto

v ožnjo po železnici, vojaki-delavci na dopustu bodo ravno tako dobivali svojo vojaško plačo in njihove družine ali starši ali žena z otroci pa dosedanje podpora.

6. Občine.

Novo nalogo pa dobijo občine. Ker je namen ta, da se res kmalu opravi vse potrebno spomladansko delo, zato bodo občine morale strogo nadzirati, da bodo vojaki na dopustu res pridno delali. Kdor bi doma pohajkoval ali se po končanem dopustu zopet ne vrnil v vojaško službo, bo strogo kaznovan.

Posamezni poljedelci ali pa tudi občine lahko pri okrajnem glavarstvu prosijo, da se jim pošlje na delo delavske partije do 20 mož, za katerih stanovanje in hrano imajo te občine ali posamezni gospodarji skrbeti v toliki meri, kakor se to godi pri kvartiranju vojaštva.

Uradni razglas končno še objavlja, da se bo v posebnega upoštevanja vrednih slučajih na lastno prošnjo dovoljevalo časovno omejena oproščanja samostojnih poljedelcev in posameznih poljedelskih uradnikov. Opozarja se, da se na prošnje, ki so bile ali bodo poslane naravnost na domobransko ministrstvo zaradi dopustov ne bo oziralo.

Tako vladni odlok! Vsaka družina naj pravočasno premisli svojo potrebo in zaproši, da dobi dovolj delovnih moči. Naša zemlja nam je sveta in potrebna in vredna dela posebno v teh časih. — Bog orji z našim kmetom!

[Signature]

Pregled po svetu.

Avstro-Ogrska. Skupni finančni minister dr. Körber se je mudil pretekli teden v Zagrebu. — Nadvojvoda prestolonaslednik pa se je mudil pretekli teden dva dni v Pulju, kjer si je

ogledal dele našega vojnega brodograjskega in utrdbe. — Valna posvetovanja so se vršila dne 5. t. m. na Dunaju. Vršil se je namreč skupni ministrski svet, ki je bil zelo velike važnosti z ozirom na našo zunanjo politiko. — Naš prestolonaslednik je bil dne 5. t. m. dopoldne pri cesarju v avdienci, nato pa se je podal v zunanje ministrstvo k posvetovanju. Tudi ogrski ministrski predsednik je bil zaslisan od cesarja.

Vatikan. Vest, da je sveti oče stavil nov mirovni predlog, ki so jo priobčili listi, v tej obliki ni pravilna, pač pa je sv. Stolica v stalni zvezi z vojujočimi se strankami in tako ni izključeno, da bo v primernem času sveti oče res stavil nov mirovni predlog.

Nemčija. Predsednik neke velike angleške zavarovalnice je izjavil, da so nemški podvodni čolni provzročili Angležem do zdaj približno 100 milijonov kron škode. — Neki Zeppelinov zrakoplov, ki se je vrnil z uspešnega polzvedovanja, se je izkrcal dne 4. t. m. ponoči v temi pri Tivertonu in se je zapletel v drevesa. Zrakoplov se je precej poškodoval in ga je na pomoč pozvano moštvo nekega poveljstva zračne mornarice hitro demontiralo. Zrakoplov se v Nemčiji zopet sestavi.

Italija. Dne 25. pr. m. so se vršile v Milanu velike demonstracije mirujočih proti vojnim hujskačem. — Vlada je prepovedala častnikom sodelovati pri časopisih kot ocenjevalci vojnih dogodkov. — Radi ponovnih dijaških demonstracij so zaprli v Rimu vseučilišče. — Dunajska »Zeita« poroča, da v Italiji vlada veliko razburjenje, ker se nekaj sliši, da hoče Angleška zapreti Gibraltarsko ožino in tako preprečiti 50 italijanskim ladjam, da bi pripeljele ameriško žito v stradalajočo Italijo. Zaprtja morske ožine bi tudi zelo otežila Italiji dovoz premoga. Znano je, da je italijanska vlada pred kratkim sklenila zelo omejit železniški promet, da tako varčuje s premogom. Odgovornost za zgorajšnje vesti prepuščamo listu »Zeita«. — Ministrski predsednik Salandra je v seji zbornice naznanil, da je z ozirom na žalostne dogodke v Reggio d'Emilia ministrski svet sklenil, da se prepovedo tudi zasebni shodi, da se prepreči državljanska vojska. Dežela se mora čuvati pred vsakim nečistim vplivom iz inozemstva. Ne ve, če bo moral narod na vojsko, a če se porove, sledi složno ukazom domovine in kralja. — List »Idea Nazionale« razširja vesti, da je Italija angleško ponudbo glede sodelovanja pri napadu na Dardanele odklonila. List »Italia« pa proglasa to trditve kot netočno. Dosedaj se s trojnimi sporazumom še ni prav nič razpravljalo o bodoči temeljni ureditvi sredozemskega vprašanja. Sicer pa se trojni sporazum brani pogajati, ker zahteva Italija francoski Tunis. Trojni sporazum je pripravljen priznati samo razširjenje gospodstva v Adriji. — Uradni list »Giornale d'Italia« prosi vse liste, da opustijo vsako razpravljajo o vprašanjih zunanje politike in

prepustijo vladi vso odgovornost za vse odredbe, ki jih bo zahteval blagor domovine. — Na koncu zadnje seje italijanske zbornice je ministrski predsednik Salandra predložil zakonski načrt, ki se tiče gospodarske in vojaške obrambe Italije. — »Tribuna« poroča, da obsega načrt odredbe pri vohunstvu in kazenska določila za prestopke proti konterbandi, nadalje omejitve tiskovne svobode v tem smislu, da se lahko prepovedo poročila o vojaških gibanjih. — V zbornici se je vojni minister zahvalil neštevilnim prostovoljcem, ki so se priključili za vojaško službo. Izjavil je, da bo tak patriotski duh cel narod potegnil za seboj. — Minulo nedeljo, dne 28. pr. mes., so se po italijanskih mestih vršili shodi v zaprtih prostorih. V Messini je govoril znani bivši duhovnik in modernist Romolo Murri. Zahteval je takojšnjo vojsko. Njegov govor je spremljalo burno pritrdjevanje. V Neaplju je v istem smislu govoril pobegli tridentinski državni poslanec Battisti. V Benetkah je govoril belgijski poslanec Destree o »sramotnih dejanjih« Nemcev v Belgiji. Drugi shodi so se vršili po številnih italijanskih mestih. V Bologni je prišlo celo v občinskem svetu do velikega pretepa med neutralističnimi in internacionalističnimi občinskimi svetniki. Pretepa se je udeležilo tudi navzoče občinstvo. Predavanje, katerega je nameravala imeti Nemcem sovražna pesnica Ada Negri v milanskem ljudskem gledališču, je policija prepovedala, enako tudi govor nacionalističnega poslanca Federzonija v Turinu. — Vojni minister je v zbornici dne 2. t. m. predložil zakonski načrt, po katerem bi smel poklicati rezervne častnike, tudi one, ki so že prekoračili postavno starost in nimajo več nobene vojaške obveznosti.

Francija. Na Malti je proglašeno oblegovalno stanje. Nihče ne more zapustiti otoka ali pa se tam izkrcati. Sedaj je Malta francosko opirališče v Sredozemskem morju. Okoli 20 francoskih bojnih ladij je sedaj tam, poleg teh pa še več angleških. Mnogo angleških in francoskih ladij pa je bilo poškodovanih in jih sedaj na Malti popravljajo. V koncentracijskem taboru je skoro 4000 ujetnikov in sicer Nemcev, Avstrijcev, Turkov in Egipčanov. Cene živil so zelo rastle, dokler ni vlada vsa živila zaplenila in jih sedaj sama prodaja. — Francoski general Pau (Pô) je prišel pretekli teden v Petrograd, kjer so ga navdušeno sprejeli. — Francoski poslanik v Rimu bo odstopil in napravil prostor zmogljajemu možu, ki naj pridobi Italijo na stran Francije.

Anglija. Anglija je z vlado Castra na Portugalskem nezadovoljna. Pripravila državni preobrat na korist bivšega kralja Manuela. Portugalska vlada je odredila vse varnostne odredbe. — Iz Bruselja poročajo, da so londonski finančni krogi že na jasnem, da bo koncem aprila treba najeti še drugo vojno posojilo, ki bo večje nego je prvo in bo gotovo 400 milijonov funtov sterlingov (9000 milijonov kron). Dr-

žavni zakladnik lord George je povedal, da znašajo vojni stroški sedaj dnevno dva in pol mil. funtov sterlingov, to je naših 60 milijonov kron in za bližnji čas je pričakovati še višjih izdatkov, ker se zavezniki vedno oglašajo za angleški denar. V Londonu so upali, da bo prvo posojilo zadostovalo do konca junija, pa ne bo zadostovalo do konca maja. — Angleško delavstvo preti z nemiri in stavkami, kar provzroča vladi precejšnje skrbi.

Portugalska. Dne 20. pr. m. se je obnovila na Portugalskem ustava. Prejšnji portugalski kralj se je mudil osem dni na Španskem. Ko se je izjavila ustaja častnikov v Lizboni in v Oportu, se je vrnil s kraljico na Angleško. — Ministrski predsednik general Castro je izjavil častnikom, da hoče vlada stati nad strankami. Diktaturo je sprejel samo zato, da oprosti Portugalsko demagogičnih pojavov. Civilisti so napravili demonstracije. Republikańska garda jih je razgnala. Več oseb je bilo ranjenih in aretiranih. Volitve, ki bi se morale vršiti 7. t. m., so odložene na 6. junija. — Zadnja poročila pravijo, da se na Portugalskem z vso resnostjo pripravlja državni preobrat.

Španija. Španska zbornica je sklenila, da se zgrade štiri križarke, šest torpednih rušilcev, 28 podmorskih čolnov, tri topničarke in 18 obrežnih oklopnih. V Cartageni zgrade popravilnico ladij. — Španske oblasti so prijete na parniku »Teodore Herente« štiri anarhiste, ker so pripadali nevarni skupini anarhistov, ki se je zarotila proti španskim oblastem. — Španski ministrski predsednik je izjavil, da je Španija poklicana, da posreduje med državami, ki se vojskujejo. Časopisju priporoča, naj piše nepristransko o vojski, kakor je tudi vlada nevtralna.

Rusija. Neki ogrski list je poročal pretekli teden iz Sofije: Rusija je zopet opozorila Grško na zvezo s Srbijo in pozvala grško vlado, naj pošlje v 12 dneh 20.000 mož Srbom na pomoč. Grško časopisje izjavlja, da Grška že zato ne more priskočiti Srbiji na pomoč, ker hoče Srbija osvojiti Albanijo, kjer mora Grška čuvati svoje lastne koristi. — Glasilo kadetov, »Rječ«, objavlja članek, ki napada Bolgarijo radi njene nevtralnosti. List opozarja na zadnji bombni napad, ki naj Radoslavovo vlado opozori, da označi svoje stališče. Vladno »Narodno Pravo« opozarja na značilno namigavanje ruskega lista in pristavlja: Če je bombni napad izraz proti nevtralnosti Bolgarije, moramo vprašati, kdo da ga je provzročil in zakaj. — Cene živilom v Petrogradu so poskočile za 45 do 50 odstotkov. Ovsna ni nič. Sedaj si pomagajo z ječmenom. Boje se, da bo zmanjkalo tudi soli.

Črnagora. Črnogorski prestolonaslednik Danilo je smrtno nevarno obolen. Listi poročajo, da je njegovo stanje brezupno.

Iz Srbije in Bolgarije. »Slovenčev« donisnik poroča: Plovdiv, 22. februarja 1915. V Plovdivu je polno beguncev iz srbske Makedonije, med njimi je mno-

go uniatov. Srbska vlada kruto preganja uniate in trdi, da je sklenila konkordat samo za latinske katoličane, ne pa za uniate. V Srbiji je zelo slabo. V Nišu umrje na legarju vsak dan po 200 oseb. Neki zdravnik iz zahodne Evrope (menda Francoz) je skozi Solun zbežal iz Srbije in prišel v Plovdiv. Tam nam je pripovedoval, da je v kratkem času že 38 zdravnikov umrlo na legarju; v njegovi bolnišnici je bilo v enem dnevu 260 smrtnih slučajev. Na celi železniški progi od Soluna do Niša in do Caribroda (ob bolgarski meji) se nikjer ne sme piti voda. Dežela je kakor izumrla; le malo ljudi še oživlja žalostno puščavo. V Bolgariji je še vse mirno. Draginja narašča. Kmalu se bo morala Bolgarija odločiti. Na velikih manevrih bo Bolgarija najprej poizkusila svojo vojno moč. Potem bo pa diplomacija odločila, za koga in proti komu se bomo vojskovali. — Grške civilne in vojaške oblasti so dobile zapušno poročilo, da bo vsled sporazuma med belgrajsko in atensko vlado Srbija odstopila Bitolj z okolico Grški. Oblasti naj pripravijo ljudstvo na to, da bo grško vojaštvo zasedlo mesto. — »Mir« iz Sofije poroča: Italijanska vlada je obvestila srbsko vlado po svojem poslaniku v Nišu, da Italija ne bi mirno trpele, če vpadejo Srbi v Albanijo in prodirajo proti Jadranskemu morju. »Mir« pristavlja: Umevno je, zakaj da Srbi ne prodirajo več v Albanijo.

Grška. Pretekli teden so se vršile v Atenah važna posvetovanja diplomatoev, ministrov in vojaških poveljnikov. Teh posvetovanj se je udeležil tudi grški kralj. Bila so odločilnega pomena in listi so vedeli že poročati, da se je Grška odločila, da poseže v boj v korist Rusije, Francije in Anglije. Baje je bila za to tudi grška vlada. V zadnjem trenutku pa se je stvar preobrnila. Grški kralj ni odobril vladne politike in zato je celokupno ministristvo odstopilo.

Rumunija. Listi poročajo, da se je v Rumuniji želja po vojski vsled odhoda Rusov iz Bukovine in ruskih porazov v vzhodni Rusiji in Sazonove izlave glede Carigrada precej ohladila.

Albanija. Iz Bitolja so došle vesti, da Albanci zopet prodirajo na srbskih tleh in da so zasedli na severnem bregu Ohride ležeč kraj Struga. Ker imajo Srbi tu nezadostne čete, je Bitolj ogrožen. Iz Skoplja koraka 2000 Srbov, ki bodo pa komaj ustavili Albance, katerih je 4000. Razne vesti trdijo, da so Srbi Bitolj ponudili Grški.

Nizozemska. Glasom uradnega obvestila namerava nizozemska vlada predložiti parlamentu zakonski načrt, po katerem bo mogla, ako treba, poklicati pod orožje naborni letnik 1916 ter odrediti, da se zopet vpokličejo tudi starejši letniki, ki so že odpuščeni iz službe.

Kitajska in Japonska. Napete strune med tema dvema državama še niso počile, dasi poročajo listi, da so japonske čete že zasedle nekatere dele kitajskega ozemlja. — Zanimivo je tudi naslednje poročilo: Iz New Yorka se

poroča, da bi vojska med Kitajsko in Japonsko končala svetovno vojsko. Anglija in Rusija se namreč ne moreta istočasno vojskovati v Evropi in zastopati na Kitajskem svojih koristi. Amerikanci so prepričani o skrajni potrebi, da se ohladi Japoncem veselje do osvojitve. Japonska izzivalna politika washingtonske kroge resno skrbi. Japonska vlada zanikava, da bi bila mobilizirala celo armado. Pod orožje so vpoklicali le nekaj vojakov, da nadomeste čete, ki stoje v Mandžuriji.

Amerika. Anglija je odklonila vse pogoje Amerike glede bojev na morju.

Svetovna vojska.

VOJSKA Z RUSI.

Nemška zmaga nad Rusi v mazurskih jezerih je bila v nadaljnjih zasledovanjih Nemcev dobro izrabljena. Nemške armade, ki so prodirale iz Vzhodne Pruske čez Neidenburg, Soldaw, Gollob, Thorn so dosegle na jugu Vyszogorod na Visli in Pinsk, na severu pa utrjeni Prassnys, ujeli so 10.000 Rusov, 20 topov vzeli in poleg tega še večje število strojnih pušk. Brez dvoma je, da merijo sedaj te armade na velik cilj. Ta bojna črta je sedaj zavita kot polkrog in meri na trdnjavo Nowo Georgiewosk.

Tudi ruska armada, ki tabori pred Varšavo, je spoznala nevarnost, ki ji preti od Nemcev. Vsled tega je vrhovno poveljstvo poslalo tja nove, sveže čete, ki zadržujejo nemško prodiranje. Nemška poročila pravijo, da so se morale nemške čete premočiti ruske armade pri osvojenem mestu Prassnys izogniti in umakniti. Rusi so poizkusili pri kraju Bolmovo predrti nemško črto. Bil je hud boj. Nemška poročila pravijo, da so bili Rusi v petkratni premoči. Predrti sicer niso mogli nemške čete, vendar se jim je posrečilo vzeti kraj Mozily.

V Poljski doli do Galicije je razmeroma mirno. Vsak dan se vrše sicer artiljerijski boji, ki pa nimajo posebnega pomena.

Nekoliko bolj živahno je v spodnjem in srednjem delu Galicije ob Dunajcu proti Ogrski, kjer poizkušajo naši sedaj tu, sedaj tam napad. Večjih uspehov si dozdaj niso ne naši, ne Rusi pridobili. Samo pri Gryboron se je našim posrečilo nekoliko prodreti.

Glavna točka vseh bojev je še vedno v vzhodni Galiciji in v Karpatih.

V vzhodni Galiciji se gre zdaj za mesto Stanislav. Tudi od tam prihajajo poročila, da se je posrečilo Rusom pritegniti nove moči na pomoč, tako da se je moralo naše prodiranje ustaviti. Rusi poizkušajo z vsemi silami obdržati Stanislav in za njim ležečo dolino Dnjestra. Ako bi naši te kraje dobili, bi imeli Rusi s svojimi četami v Karpatih zvezo samo skozi Jaroslav in Breszow. Stanislav je važno križišče železnic.

V Karpatih trajajo boji neprestano. So pa to tudi najhujši in najtežavnejši boji na celi bojni črti proti Rusom. V ledu in snegu, v blatu in gozdih se vrše boji neprestano z veliko silovitostjo. Že tri tedne trajajo boji samo za Dukla prelaz. Rusi po-

izkušajo posebno tukaj prodreti, kar se pa jim še ni posrečilo. Črta za ruske napade se vleče od tu v dolino Ladomer prelaza, kjer so Rusi prodrli do Vizkezu. Druga močna ruska črta se je obrnila proti severovzhodu. Rusi imajo v posesti severnovzhodni del Saroser komitata, ne morejo pa nikamor naprej.

BOJI NA JUGU.

O razmerah v Srbiji in Črnigori so se glasila poročila preteklega tedna sledeče:

Uradno poročilo se je glasilo, da je položaj neizpremenjen. Z Aten se je poročalo: Ob albansko-črnogorski meji se ljuto vojskujejo. Turki podpirajo z denarjem in blagom vstaške Albance, ki so napadli črnogorsko obmejno strazo, ki je morala tu in tam zapustiti svoje postojanke. Pristaši Esad paše, ki so nameravali osvoboditi Drač, so bili odbiti. Drača Albanci sicer še niso vzeli, a zasedli so vse griče, ki obdajajo mesto.

Iz Budimpešte se je poročalo: Naši letalci preletavajo skoraj vsak dan severno Srbijo in obveščajo o položaju. Pred dnevi so prileteli naši letalci nad Belgrad. Metali so listke v mesto, na katerih se je poročalo o sijajni Hindenburgovi zmagi v Mazurii. Ob Savi je sicer mirno.

Milanski »Secolo« je poročal iz Brindisi: Neki parnik je srečal blizu Valone neki podmorski čoln. Skoro gotovo je to avstrijski podmorski čoln, ki je zapustil Kotor, da drzno zasleduje gibanje zavezniškega brodoma in da poizveduje na južnem delu Jadranskega morja.

Srbski uradni viri priznavajo veliko razširjenje pegastega legarja na Srbskem. Smrtnih slučajev je na dan 50 do 60. Doslej je umrlo 53 srbskih zdravnikov.

Rimska »Tribuna« je pisala, da je pet avstrijskih bojnih ladij dne 3. marca priplulo v pristanišče Bar in obstreljevalo mesto in pristaniške naprave.

VOJSKA PROTI FRANCOZOM.

Francozi še vedno poizkušajo prodreti železno nemško verigo, ki oklepa severni in zahodni del Francije. Vidi se, da hočejo predor na vsak način napraviti. Razumljivo je, da bi Francija že rada prišla do dločitve, ljudstvo je nezadovoljno, denarja ni, in tudi angleška pomoč mora vsled boja nemških podmorskih čolnov izostati. Nemci imajo v posesti bogate industrijske kraje v severni Franciji. To vse so vzroki, ki silijo Francoze do odločitve.

Francoski napadi se vrše zadnje čase v krajih med Remsom in Verdunom. Najhujši napad je bil dne 28. p. m. izvršen. Francozi so vrgli dva armadna zbora (to je 100.000) moč proti Nemcem v teh krajih. Ni se jim posrečilo, da bi prodrli. Tudi vzhodno od argonskih gozdov so napadli Francozi nemške postojanke pri St. Michaelu, ker jim ta preprečuje zvezo med trdnjavama Verdun in Toul. Z velikimi žrtvami so si Nemci ta okraj osvojili in z večjimi ga hočejo Francozi zopet dobiti. In res so tukaj dosegli že nekaj uspehov, ker se

jim je posrečilo prodreti že do nemške bojne črte.

Tudi v Vogezih se bijejo hudi boji, za Francoze izgub polni.

Neko francosko poročilo pravi: Kot sviloprejkje so zapupani Nemci v strelskih jarkih. Samo ta razlika je, da predejo sviloprejkje svilo, Nemci pa jeklo, s katerim nas obsipajo.

V zadnjem času so se prikazovali tudi večkrat nemški zrakoplovi nad francoskim obrežnim mestom Calais (Kale) v severni Franciji in metali bombe.

VOJSKA MED NEMCI IN ANGLEŽI.

Vse polno zanimanja je za to vojsko, ker take še ni bilo. Samo premalo se od te vojske izve, in še to, kar se izve, so največ nezanesljiva poročila. Nemčija molči, Anglija molči. Nemško molčanje je razumljivo. Ako bi Nemci napovedovali, kje in koliko ladij so že pogubili, potem bi bilo nasprotniku lahko napraviti si pravo sliko o nemški podmorski moči. Anglija pa samo grozi na vse strani, ne pove pa nič, kako se misli zoperstaviti boju nemških podmorskih čolnov.

Nemški podmorski čolni so povsod in nikjer. Tudi ob francoski obali so se že prikazali. Kaj so od 18. pr. m. Nemci v tem boju že dosegli? Število potopljenih ladij se ceni na 30. To pa ni glavno. Glavno je, da se Nemčiji posreči odvrniti prihod angleških in drugih trgovskih ladij do angleške obale. Kakor se čuje, je že nad 100 angleških ladij ustavilo plovbo, ker so se mornarji upirali podajati se na morje v tej nevarnosti. Zavarovalnice, ki se vedno večajo, zahteve po večjih plačah za mornarje, pomanjkanje premoaga za ladje, nemiri med angleškim delavstvom vsled draginje, draginja živil v Angliji — vse to so rane, ki jih prizadeva Angliji boj podmorskih čolnov. Vsled teh ran zna Anglija izkrvaveti. Bomo videli, če se bo ta operacija na angleškem telesu Nemčiji posrečila.

TURŠKA VOJSKA.

Kakor kaže, hočejo Rusi svoj cilj — Dardanele — kmalu doseči. Ta cilj je Rusom že leta sem pred očmi. Treba je pomisliti, da je Rusiji pot po morju za do- in odvažanje po zimi skoraj zaprta. Rusija je hotela že večkrat svojo oboroženo roko stegniti po Dardanelah, toda vedno je dobila od drugih vele-vlasti po prstih, da je morala roko odtegniti. Posebno Anglija ni hotela o tem nič slišati. Še začetkom svetovne vojske je bila Anglija nasprotna tem ruskim težnjam. V zadnjem zasedanju ruske dume pa je izjavil ruski minister Sazonov, da je cilj Rusije v tej vojski posest Carigrada. V angleški državni zbornici je nato odgovoril zunanji minister, da nima Anglija nič proti temu. Kmalu nato so se spravile, kakor smo že poročali, Rusija, Anglija in Francija nad Dardanele.

To delo pa ni posebno lahko. Morska ožina je na obeh bregovih močno utrjena. V zadnjih letih so Turki vse trdnjave moderno preuredili. Začetkom sedanje vojske pa so v morskoožino pogosto nasejali mine. Dardanele so dolge 71 km in široke od 1300 do

7400 m. Bregova sta le na nekaterih krajih oddaljena nad 4000 m. Brezdvomno bo izgrub polno delo preriti se z ladjami skozi to ožino. Pa če se združenemu brodogradu to delo posreči, ni s tem cilj še dosežen. Da se vzame Carigrad je treba prej dobiti še močno trdnjavo Bospor. Bosporški prehod je sicer samo 28½ km dolg, ampak ozek samo 660 do 3300 m. Vsak strel iz bregov zadene torej lahko mimo se vozečo ladjo.

Vprašamo se po pravici, zakaj se vendar gre Rusiji, da se podaja na tako nevarno pot? Ali so Dardanele za njo življenske važnosti? En sam pogled na zemljevid nam da lahko odgovor. Ako dobi Rusija Dardanele, postane gospodarica v Sredozemskem morju in njen vpliv na Balšanu zraste do nepremagljivosti.

V sedanjem času se gre Rusiji pa še za nekaj drugega.

Rusija je zašla v tej vojski precej v blato. Primanjkuje ji denarja, ker ne more glavnega svojega bogastva, žita, spraviti na trg. V Evropi je Rusija obdana od sovražnikov, tam v Aziji, ob kineški meji, in na severu pa je morje zamrznjeno. Pa če bi v Aziji tudi šlo, bi šlo zelo počasi. Rusija ima do tja eno samo železnico in pot po suhem in po morju je tako dolga, da bi prišlo rusko žito v Evropo šele meseca maja. 300 milijonov meterskih stotov žita čaka v Rusiji na izvoz. Žito je v Rusiji bogastvo, denar. Denarja Rusija nima, brez žita ga tudi ne dobi. Brez denarja se pa ni mogoče vojskovati. Francija in Anglija dajeta Rusiji denar na njeno žito, katero potrebujete. To je torej tudi eden izmed vzrokov, zakaj so se sedaj te države vrgle nad Dardanele, kjer stoje njih ladje in streljajo na turške utrdbe.

Seveda bi Rusija dosegla ta svoj cilj — Carigrad — lažje po suhem. Toda njena pot do tja bi morala voditi skozi Rumunijo in Bolgarijo. Rumunija in Bolgarija pa sta nevtralni in pravite: ne!

Tudi Grška bi zaveznikom lahko mnogo pomagala pred Dardanelami. Zdlo se je zadnji teden, da bo Grška v tem oziru tudi posegla vmes. Prejšnji teden so se vršila v Atenah važna posvetovanja. Nazadnje je pa grški kralj tudi rekel: ne! Grški ministri so vsled tega odstopili.

Važen posvet v dež. dvorcu.

Prejšnji teden — v četrtek — je zboroval pod vodstvom deželnega glavarja dr. Šusteršiča v deželnem dvorcu vелеvažen posvet v zadevi letošnje poljske obdelave na Kranjskem. Tega posveta so se poleg deželnega glavarja udeležili: dvorni sveinik pl. Laschan kot zastopnik c. kr. vlade, deželna odbornika dr. Lampe in baron Apfaltrern, po-

slanec Povše in ravnatelj Pirc kot zastopnika c. kr. kmetijske družbe, poslanec dr. Krek kot predsednik Zadrudne zveze, ravnatelj Jovan kot zastopnik Gospodarske zveze in vsi deželni kmetijski strokovnjaki. — Vsa zadevna vprašanja so se temeljito pretresala in storili važni sklepi in ukrepi. Posvet je tudi zadeval popis in zaporo žita in moke na kmetih. Posvetovanje je trajalo pred- in popoldne do četrta na 9 zvečer, in ni dvomiti, da rodi obilo uspeha na korist kmetijstvu in kmetskemu ljudstvu.

O uspehih tega posveta bo ljudstvo kmalu poučeno.

Šolska mladina in letošnja poljska dela.

Deželni odbor je — v smislu nasvetov, ki jih je predložil deželni glavar četrtkovi konferenci v deželnem dvorcu — sporočil c. kr. deželnemu šolskemu svetu sledeče nasvete:

1. Odločitev vprašanja, v kateri meri naj se pritegnejo učenci in učenke ljudskih in ponavljalnih šol k poljskim delom, naj se položi za vsako šolsko občino v roke krajnega šolskega sveta, ki ima upoštevati tozadevni poziv županstev.

Izda naj se v tem smislu za celo deželo veljavna odredba, glasom katere imajo krajni šolski sveti zlasti pravico od 1. aprila 1915 do nadalje:

a) šolski pouk v ljudskih šolah in ponavljalnih šolah zaključiti v celoti ali samo v posameznih razredih;

b) začasno razpravljati za svoj šolski okoliš določbe o šolskih zamudah.

2. Glede meščanskih šol naj se položi podobno odločitev v roke c. kr. okrajnih šolskih svetov, ki so isto tako dolžni, upoštevati tozadevne predloge županstev.

3. Za Ljubljano (z ozirom na nekatera predmetja) se položi pod 1. in 2. v roke mestnega šolskega sveta.

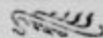
4. Glede srednješolskih učencev od kmečkih staršev naj se dopusti oprostitve od šolskega pouka od 1. aprila dalje na predlog županstva občine, kjer je učenec doma. Oprostitve naj pristojna ravnateljstva, v slučaju pritožbe pa seveda dežel. šol. svetu.

V vseh slučajih oprostitve za to šolsko leto naj sprejmejo učenci takoj izpričevalo za celo šolsko leto.

To so predlogi deželnega odbora, katere bo vsak odobral, kdor pozna sedanje kmečke razmere.

Omenjamo še, da je deželni glavar dr. Šusteršič že prejšnji mesec tudi osebno na Dunaju pri ministrih za uk in bogočastje in za poljedelstvo posredoval v smislu teh nasvetov in dobil zadovoljiva zagotovila.

Sedaj mora vse na polje!

Tedenske novice.

Duhovniške vesti. Č. g. Jernej Hafner, kaplan v Kranju, je bil vpoklican za vojnega kurata na bojišče in je odšel proti Bukovini. — Č. gospod Peter Janc, kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani, je bil umeščen na župnijo Vodice; vodiški kaplan č. g. Krišche pojde za kaplana k sv. Jakobu v Ljubljano. Č. g. Nikolaj Stazinski, župnik v Smledniku, je stopil v začasni pokoj in se je naselil na Premškovem. Č. g. Fr. Zorko, župni upravitelj na Slapu, je prestatavljen za kaplana v Vodice.

Kuratorji za vpoklicane. Pravesodno ministrstvo je 17. pr. m. odločilo, da imajo na podlagi odloka z dne 23. oktobra sodišča imenovati kuratorje, da se tako omogoči dvigovanje denarja za vpoklicane. Da se izplačila olajša, naj sodišče v vsakem slučaju obvesti tudi izplačilni urad, da je postavilo ali pooblastilo kuratorja za dvigovanje denarja.

Ladjedelnica v Trzinu zopet odprta. Vodstvo ladjedelnice je izdalo v soboto, 27. pr. m. razglas, da se ladjedelnica odpre zopet v ponedeljek, 1. marca. V delo se sprejmejo vsi delavci, razen 40, katerih vodstvo na noben način ne sprejme več.

Iz deželnega odbora. Prejšnji teden so se vršili v deželnem dvorcu na poziv deželnega glavarja velevažni posveti radi našega kmečkega gospodarstva med vojno. V ponedeljek se je vršil pod predsedstvom deželnega glavarja dr. Šusteršiča posvet radi uporabe vojnih ujetnikov za razna dela. Udeležili so se posveća zastopniki poljedelskega ministrstva, vojaške uprave, deželne vlade, kmetijske družbe in razni strokovnjaki. Šlo se je v prvi vrsti za to, izvršiti to poletje razna važna dela na ljubljanskem barju po vojnih ujetnikih. V tem oziru se je dosegel sporazum v tem smislu, da vojaška uprava da za to delo na razpolago 3000 vojnih ujetnikov. Pričakovati je, da se dela začne že sredi meseca aprila. Posvet se je pa sukal tudi o tem, kako izvršiti še druga dela potom vojnih ujetnikov. V tem oziru se bo pred vsem skušalo pri vojni upravi izposlovati sprejemljive pogoje, da bo mogoče ujetnike tudi v manjših oddelkih uporabljati za cestne zgradbe in poljska dela. Premagati so pa tudi precejšnje težkoče, ker treba preskrbeti za prevoz ujetnikov, za stanovanje, prehrano in stražo. Najmanjši oddelek, ki bi ga oddala vojna uprava enemu delodajalcu, mora znašati vsaj 30 mož. Upati je, da bo vsaj v nekaterih delih dežele mogoče, poslužiti se te udobnosti. — Na poziv deželnega glavarja je vstopil v deželni odbor poslanec baron Apfaltrern kot namestnik v vojni odsotnega deželnega odbornika grofa Barbo.

Novi grobovi. V Sp. Šiški je umrl 70 let stari zasebnik Evgen Vilhar, bivši graščak na Kalcu, sin pokojnega slovenskega pesnika M. Vilharja. — Nagle smrti je umrla Zofija Noč iz Št. Petra, učiteljica na Banjšicah. — V Kranju je umrla Pepinka Kokaalj. — V Novem mestu je umrl posestnik Florijan Skaberne. — V Zagorju na Pivki je umrl posestnik Anton Ma-

rinčič. — V Trnovem v Ljubljani je umrl posestnik Jožef Jerina. — V Št. Janžu na Dolenjskem je umrl posestnik Ignacij Šlajs iz Brezji. — V Krškem je umrla Terezija Rumpreth. — V bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici je umrl pretekli petek frančiškanski pater Bazilij Dolinar, star 68 let. Pokojni je bil rojen v Trati na Gorenjskem. — V Borovnici je umrl hišni posestnik in mesar Ivan Kos.

Linški škof Kitzmair je umrl pretekli teden v Lincu. Pred tedni je obiskal ranjence po bolnišnicah in ujetnike, kjer je nalezl pegasti legar. Pokopali so ga dne 6. t. m. čisto tiho, ker je umrl za nalezljivo boleznijo. Pokojni vladika je bil splošno priljubljen med ljudstvom in tudi v višjih krogih.

Padli junaki. Janez Markelj, čevljarski mojster v Ljubnem na Gorenjskem, je padel dne 28. oktobra l. l. na bojnem polju v Galiciji. — Slavko Naglič, sin ljubljanskega mestnega blagajnika, je umrl na Ogrskem v bolnišnici, kamor je bil prepeljan iz severnega bojišča.

V prihodnji številki »Domoljuba« bomo priobčili več zanimivih pisem naših rojakov, ki se nahajajo v Ameriki, da bodo naši bralci videli, kako se čuti tudi v Ameriki svetovna vojna in da ni našim ondotnim rojakom zavidati. Marsikdo si je mislil v tem času, o, ko bi bil v Ameriki zdaj, bi mi ne bilo treba gledati in čutiti vsega tega gorja, ki vlada zdaj nad Evropo. — Temu pa ni tako! Tudi Amerika čuti zelo železno pest svetovne vojske, in našim rojakom tamkaj, kakor povzamemo iz pisem, se slabo godi, ker ni dela in ne zaslužka.

Dolgo, poljudno, poučno in tolažilno pismo vsem slovenskim vojakom na bojišču se je spísalo in se jim bo odposlalo iz domovine. Celo pismo bo tvorilo malo brošuro. Opremljeno bo — da bo bolj vabljivo — s sličicami, posnetimi po vojnih razglednicah. Ni dvoma, da se bodo naši vojaki-rojaki pisma razveselili in ga radi brali. Tiskalo se bo v 20.000 izvodih. A to bo stalo denarja, katerega pa ni. Treba bo več stotakov. Ker jih drugače ni mogoče dobiti, prosimo tem potom, za radovalne darove v ta namen. Darovi naj se izročajo v Katoliški tiskarni ali pošiljajo po pošti na upravništvo »Bogoljuba«. Dobre osebe so prošene, naj v ta namen darove zbirajo. Če bi kaj ostalo, se drugič lahko vojakom še kaj podobnega pošlje. Prispevati v ta blagi namen: za dušno pomoč in tolažbo naših trpečih vojakov-rojakov je najlepše misijonsko in domoljubno delo. Pismo se objavi v aprilovi številki »Bogoljuba«.

Odlikovani Slovenci. Redek slučaj — oče in sin odlikovana z vojaško zaslužno svetinjo z vojno dekoracijo. Decembra meseca smo poročali, da je bil radi hrabrega zadržanja pred sovražnikom na severnem bojišču sin gospoda drž. in dež. poslanca viteza Pogačnika Branko vitez Pogačnik odlikovan z vojaško za-

služno svetinjo z vojno dekoracijo, sedaj se pa poroča, da je za hrabrost pred sovražnikom na južnem bojišču prejel drž. poslanec stotnik Josip vitez Pogačnik vojaško zaslužno svetinjo z vojno dekoracijo (signum laudis). — **Odlikovan Oreš.** Alojzij Lisjak iz Zalog pri Dornbergu na Goriškem je služil pri 97. pešpolku. Udeležil se je ekspedicije v Albaniji. Tam je dobil srebrno svetinjo za hrabrost. Nato je bil prideljen 87. pešpolku in se je bojeval v Srbiji s toliko hrabrostjo, da je dobil zlato svetinjo za hrabrost. Vrli mladenič je bil navdušen član orlovске organizacije v Dornbergu in izhajal iz ugledne in značajne rodbine. Bog ga ohrani! — **Odlikovan je.** 19letni narednik telefonskega oddelka 28, g. Albin Frank iz Krškega je bil dne 11. februarja odlikovan s srebrno svetinjo hrabrosti. — **Po smrti odlikovan.** Major generalnega štaba Maksimilijan Kraus, ki je, kakor smo poročali, padel na severnem bojišču, je dobil red železne krone III. razreda z vojno dekoracijo. To je druga dekoracija vrlega majorja. Prvič je bil odlikovan z vojno dekoracijo k vojaškemu zaslugnemu križu. — **Hrabrost slovenskega vojaka.** Z veliko zaslužno kolajno je bil odlikovan 1. marca Slovenec Peter Sadravec, četovodja pri 7. topničarskem polku, doma iz Frankove pri Ormožu, kateri je sam ostal živ pri topu in 3½ ure neprenehoma streljal na Ruse in tako pripomogel, da so 1200 Rusov ujeli, čez 60 vozov trena polnih živil in vozov uplenili in veliko število sovražnikov pobili. Slava slovenskim junakom! — **Odlikovani Trboveljčani.** Dne 26. februarja so podelili v mariborski bolnišnici četovodji Vincencu Kurentu, 7. lov. bat., srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda. V Galiciji je 12. decembra vzel sovražniku eno strojno puško. Svetinjo mu je pripel poveljnik bolnišnice dr. Hubinger. Odlikovanec se je ginjeno zahvalil.

Odlikovanja pri 3. armadnem zboru. Srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda so prejeli: Narednik Luka Potokar, rač. podčastnik I. razreda Andrej Slapar, četovodji Alojzij Kikel in Alojzij Žužek, desetniki Jožef Meglen, Štefan Peternel, Anton Pleško, Fran Stermljan, Mihael Štrukelj, infanteristi Ivan Galič, Fan Gerber, Karol Grobelšek in častniški sluga Jakob Kuk; vsi od 17. pp. — Četovodja Jožef Golob od 47. pp. — Računski podčastnik I. razreda Jožef Deberšek, četovodja tit. narednik Vincenc Majcen, četovodja Jožef Žnidaršič, desetnika tit. četovodji Ivan Agrež, Ivvan Vigec, desetnik Anton Kržan, poddesetnik Jurij Otorepec; vsi od 87. pp. — Četovodje Jurij Gašparič, Viktor Krulj, Jožef Rutar, Ludvik Volarič, desetnika Al. Gorkič, Edvard Križman, poddesetnik Iv. Krapeš; vsi od 97. pp. — Četovodja Leopold Filipič, 5. drag. polk. — Četovodja Iv. Virant, 7. top. polk. — Podlovec Alojzij Fon, 20. lovski bat. — Hrabrostno svetinjo II. razreda so prejeli: Nadomestni rez. infanterist Oskar Kavčič, četovodja tit. narednik Ignacij Kek, četovodja Karol Koracin, korporal Franc Jazbec, Franc Koder.

Andrej Komoca, Ivan Sovre, poddesetnik tit. korporal Martin Frigelj, poddesetnik Franc Cenin, Jakob Perovšek (stot. trobentač), Ivan Rakovec, Mihael Rozman, Iv. Skumac, Franc Vertačnik, inf. tit. poddesetnik Jožef Subnik, enol. prostovoljec med Ivan Melišnik, infanteristi Ivan Bolha, Ivan Burkeljca, Jakob Černo, Ivan Dužman, Tomaž Dobravec, Blaž Festain, Anton Galič, Jožef Glavič, Anton Gorenc, Andrej Jelka, Pavel Martinšek, Ivan Preslesnik, Jožef Razboršek, Stefan Slesko, Iv. Vođnik, Anton Zakrajšek in častniški sluga Franc Remec; vsi od 17. pešpolka. — Desetniki Stanko Cvikel, Franc Tržan, Fr. Ulaša, orož. mojster III. razreda Ivan Arzeničnik, poddesetniki Henrik Polivka, Karol Pucl, Franc Vinček, infanteristi Jožef Belej, Matija Fekonja, Anton Gajšek, Andrej Hrovat, Anton Jernejšek, Ivan Jurkosek, Filip Kobola, Mihael Kosi, Iv. Kotnik, Mihael Kresnik, Ivan Ogrinc, Fr. Jarbec, Avgust Vodopivec, Jožef Zebec in Ivan Žerovnik; vsi od 87. pp. — Četovodja Ivan Piščanc, desetnik Ivan Sepic, poddesetnik Rudolf Kloss, infanteristi Mihael Čolia, Matija Fugura, Ivan Furlan, Jožef Perkič, Anton Požar; vsi od 97. pp. — Računski podčastnik Ivan Petrič in lovec Vincenc Kurent od 7. llov. bat.

Iz ruskega ujetništva so se oglašili: Po dolgih šestih mesecih je pisal svojim staršem iz ruskega ujetništva Janer Vovko iz Bezeljaka pri Cerknici. Piše, da je ranjen in so ga uveli Rusi. Nahaja se v mestu Tomsk. Z njim se nahaja tudi njegov rojak Franc Turšič iz Bezeljaka. — Alojzij Jakobič, doma iz Roženberga, župnija št. Rupert. Njegovo pismo je hodilo 1 mesec. Nahaja se v Aszenburgu. Piše, da je huda nima. — Ivan Tomič iz Lok pri Prečnu se je oglasil iz ruskega ujetništva po petih mesecih. V ruskem ujetništvu so stotniki 17. pešpolka: Jožef Keiler, Herman Metzger in Jurij Musitelli. Dalje so se oglašili iz ruskega ujetništva: Franc Birtič iz Laverce, Rudolf Mencel iz Novega Vodmata pri Ljubljani, Iv. Cvajnar iz Vria pri Medvodah, Janko Jeršek iz Ljubljane, Martin Furar iz Javaravice, občine št. Jernej na Dolenskem, Blaž Lipuš iz Ljubljane, Janer Žefran iz Gotne vasi.

Slovenci ranjeni na Dunaju nam pišejo: Spodnji podpisani slovenski ranjenci se vam najsrčneje zahvaljujemo za dobročljivo pošiljanje Vašega cenjenega lista, ki ga z veseljem beremo, da si skrajšamo čas in se kaj izvemo iz naše ljube domovine, katero smo zapustili, da smo se vojskovali za blagor očetnjave. Zdaj smo ranjeni in tu čakamo, da ozdravimo. Alojzij Presla, Anton Fornanovič, Andrej Janca (Dunaj, k. k. Reserve-Spital Nr. 17, XVII., Leitermayergasse 45.)

Po več sinov imajo pri vojakih. Jernej Golob iz Plužnje na Primorskem ima pri vojakih vse svoje otroke, namreč štiri sinove. Simon je v Gorici, Ivan v Tolminu, Jernej na Škockem in Tomaž se nahaja v ruskem ujetništvu, iz katerega se je sedaj oglašil. Pisal je četrtnično 23. avgusta, nato je bil ranjen v nogo in v trebuh in ranjenega so vneli Rusi; piše, da je zdrav in da uga, da se bo kmalu še videla z ženo. Pismo je hodilo štiri mesece, čena ravno pol

leta ni vedela, kje se nahaja njen mož. Oče Jernej je bil v vojski na Laškem in je star 76 let.

Pogrešani vojaki. Janer Smolnikar, 17. pp., 1. komp. Bil je ranjen. Pojasnilo: Jakob Smolnikar, Gorjuša št. 2, pošta Dob.

Janer Podbevšek, desetnik pri 7. ton. polku. Pojasnilo: Amalija Podbevšek, Dob št. 46.

Matevž Triller, korporal 27. pp., 10. komp., vojna pošta št. 48. Pojasnilo: Terezija Triller, vas Grad, pošta Bled.

Franc Vidrih, 17. pp., 3. marš. komp., vojna pošta št. 204. Pojasnilo: Ana Vidrih, Smolenja vas št. 41, pošta Rudolfovo.

Ivan Drobnič, 7. pp., 1. komp., vojna pošta št. 73. Pojasnilo: Marija Drobnič, Gorenjavca pri Ribnici.

Jožef Berlogar, 17. pp., 2. kompanija, vojna pošta št. 32. Pojasnilo: Frančiška Berlogar, Golbinjek št. 16, pošta Mirna peč.

Janer Herler, 5. polk. bataljon poljskih lovcov št. 2, 1. komp., vojna pošta št. 201. Pojasnilo: Frančiška Berlogar, Golbinjek št. 16, pošta Mirna peč.

Jožef Meža, pol. ton. polk št. 8, vojna pošta št. 32. Pojasnilo: Avgust Sovinec v Taleku, pošta Velenje, Štajerska.

Franc Perhavec, žrnovojniški maršbataljon št. 11, 8. komp. Pojasnilo: Marija Perhavec, Divača.

Matija Delahri, pp. št. 4, 1. komp., vojna pošta št. 48. Pojasnilo: Jakob Delahri v Peči, pošta Črna pri Prevaljah, Koroška.

Karol Kavčič, pp. št. 87, 6. kompanija, vojna pošta št. 73. Pojasnilo: Marijana Kavčič, Rovte pri Logatcu št. 98.

Nesreče in druge. Nesreča. Iz Preske se nam poroča: V soboto dne 27. februarja popoldne sva gospodar Alojzij Bukovšek in njegov hlapec podčastnik na vrtu hrast. Pri tem na je padel hrast na hlapca Antona Šusteršiča ter ga je tako poškodoval, da je hlapec čez par ur umrl. Hlapec je bil star 15 let. Bil je prav pridren mladenič in visok v Marijino družbo. Sosedje so ga prav radi imeli in gospodar ga je ljubil zaradi ubogljivosti in poslušnosti. Njegov brat je vojak in je bil ranjen pri Grodecku. — Orenj na železnici. V petek dne 26. februarja proti večeru sta se vnela dva vagona sene vrhniškega vlaka, ki so ga. — kakor pravi. — zažrale iskre neke lokomotive južne železnice v bližini Vite. Porašiti se ni moglo ničesar, kljub temu, da je peljala posebna lokomotiva voz delavcev na pomoč. Oba vagona s senom sta zgorela na travi. Veled ognja na progi ni mogel oditi tržaški krovnik, ki gre iz Ljubljane ob 6. uri, ampak je imel zelo veliko zamudo. — Strašna smrt. Zvečer 3. t. m. je zakurila železnica Marija Baumann v Gaherju pri Celju orenj v peči. Iz svetilke je polila petrolej, da bi hitreje gorela, a petrolej je zažgal stari obloko. Ko je ob 8. uri

zvečer obiskal njen sin Viktor Hašching, je našel mater mrtvo. Čepela je pri peči. Telo je bilo strašno obžgano. — Nesreča v pivovarni. Ko je pretekli teden v pivovarni »Union« 19. letni delavec Rudolf Podbevšek smazil na stroju sodčke, se mu je pod sodčkom zamašila mreža. Ne da bi stroj ustavil, je segel z desno roko in hotel mrežo odstraniti nabrano zapreko. Pri tem ga pograbi ekscenter za desno roko in potegne v stroj. Njegov tovarš je to k sreči opazil in skočil k stroju, za ustavil in Podbevška rešil. Vendar ga je stroj na desni roki tako poškodoval, da so ga morali odvesti v defelno bolnišnico. — Samoumor vojaka. V Celovcu se je obesil topničar Tomaž Batnik, star 24 let, doma iz logškega okraja. Pravi, da se mu je mešalo.

Vsaka gospodinja, ki ji je na tem, da postreže gostu z dobro kavo, rabi samo Kolinsko »Cikorijo obmejnih Slovencev«. Dobro namreč ve, da se samo z njo da napraviti najboljša kava, ki ima izvrsten okus, prijeten vonj in lepo barvo, ter mora zaradi tega ugoditi taka kava tudi največjemu razvajenju. Našim gospodinjam pa ni nerodajna samo izvrstna kakovost te cikorije, ampak tudi ta okoliščina, da je »Cikorija obmejnih Slovencev« pristno domače blago, edino te vrste, izdelano v naši Kolinski tovarni kavnih primesti Ljubljani. — Iz obeh omenjenih virov kupuje naša slovenska gospodinja samo »Cikorijo obmejnih Slovencev«, ki jo ni ohenem prav tople priporočimo tudi onim gospodinjam, ki jo morajo se ne rahljati.

Cenjene bralce opozarjamo na oglašitve H. Suttner v Ljubljani in isto tople priporočamo. — Imenovana trdka ima v švici lastno protokolo, tovarno ur in slovi zlasti po urah »IKO« lastnega izdelka.

Velikonočne vojne razglednice. Narodja in priporočajte domače razglednice »Vojske v slikah« III. skupina, ki je najpomembnejša izmed doslej izšlih, je pravkar izšla. Mala skupina: 16 razglednic stane 1 K 20 vin. Velika skupina: 24 razglednic stane 1 K 80 vin. — Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 posameznih razglednic, 6 K za 100 komadov, pri naročilih nad 500 komadov 5 K 50 v., nad 1000 komadov 5 K za 100 komadov, pri naročilih nad 10 skupin 30 odstotkov popusta. — Zahtevajte v vseh prodajalnah in trafikah le domače blago! — Glavna založba pri upravi »Ilustriranega Glasnika« v Ljubljani.

Razne novice.

Prejšnji prodan za 1008 kron. Na današnjem seimu se je dne 3. t. m. prodal za 1008 kron prejšnji, ki je tehtal 360 kg; torej je stal kilogram žive teže 2 K 80 vin. Pred nekaterimi leti sta stala 1008 kron dva krepka vola.

Kajenje v Ljubljani pred sto leti. Ljubljanski uradni list priobčuje prepoved, ki jo je izdal ljubljanski magistrat 19. aprila leta 1812. (začasa francoske vlade) glede

kajenja na ulicah. Prepoved izvaja, da je kajenje iz odprtih pip ali pa takoimenovanih »cigaros« na ulicah prišlo zadnji čas že kar v modo, dasi je to proti vsaki sposobnosti in zlasti nevarno radi ognja, kar poleg mnogih drugih slučajev dokazuje tudi zadnji požar v Vodmatu, ki je nastal radi neprevidnosti kadilcev. Zato se najstrožje prepoveduje kajenje na ulicah, in kogar se zaloti s pipo ali cigaro, se mu ista odvzame, v drugo pa strožje kaznuje. Kaj bi rekli tedanji mestni očetje, če bi danes stopili na ulico?

Kako so sodili modri možje o vojski. Naj navedemo tu nekatere izreke učenjakov o vojski:

»Nesreča je, da dva skleneta vojsko in se milijoni vojskujejo; bolje bi bilo, če bi jo milijoni sklenili in bi se dva vojskovala.« (Jean Paul.)

»Vzrok vojska je, ker ni več spoštovanja do božjih zapovedi, zlasti do štirih: ne ubijaj; ne kradi; ne pričaj po krivem; ne želi tujega blaga!« (Anglež Urquhart.)

»Za vojsko ni odgovoren tisti, ki jo napove, marveč tisti, ki jo povzroči.« (Montesquien.)

»Vsaka kaplja krvi, ki poteče iz nedolžnih src, kliče gorje njemu, ki je zločinsko nabrusil meč.« (Shakespeare.)

»Najboljša vojska — nobena vojska; zakaj kdor reče vojska, izreče besedo polno gorja... Vojska (če je izsiljena) mora biti le iz ljubezni do miru.« (Bavarski knez Maks Emanuel.)

»Dovoljeno je jemati imetje podložnikom sovražne države, kolikor je treba za zmago, zadoščenje in mir, ker je sovražna država s tem zadeta; ni pa dovoljeno ubijati nedolžnih otrok, žensk in staršev. Tudi talnikov nikdar ni dovoljeno pomoriti, če so nedolžni in nekrivi zločina drugih.« (Billuart.)

Dovoljene so vojne zvijače in zasede, — prav zakrivati svoje namene sovražniku, je ena glavnih umetnosti strategije, — ni pa dovoljeno lagati in prelomljati besede in ne držati vere.« (Sv. Tomaž Akvinski.)

»Ni mir radi vojske, ampak vojska je radi miru.« — »Pravična je vojska, če se napove, da se spet prisvoji, kar je bilo ugrabljenega ali da se prežene sovražnik. Ali pa se zmaga v odprtem boju ali z zvijačo, to je za pravičnost brez pomena.« — »Vera, kadar se obljubi, se mora držati tudi sovražniku.« — »Kaj se šteje v vojski v greh? — Škodoželjnost in maščevalnost.« — »Borivcem se s silo vrača sila, a premaganim ali ujetnikom gre usmiljenje.« (Sv. Avguštin.)

Brambovec v železu. Nekdaj je bila navada, da je zabil vsak rokodelc, ko je prišel na Dunaj žebelj v devesni panj, ki se je imenoval »palica v železju«. Nekdanji ordonančni oficir rajnega Fran Ferdinanda, grof Hartvig, ki sodeluje pri fondu za vdove in sirote padlih vojakov, je sprožil misel, da bi postavili na Schwarzenbergovem trgu kip viteza. V ta kip bo zabil lahko žebelj, kdor bo plačal krono za vdove in sirote. Tako bo ostal ta železni vitez spomin vojskinih stisk in spomin dobrih del v vojskinem času. Vsak, ki se udeleži, dobi spominski list, tudi bo njegovo ime zabeleženo v knjigi, ki jo bo

hranila dunajska občina. Ko da krono, dobi list, pri listu je kupon, vanj napiše svoje ime in odda kupon pri društveni blagajni; tam dobi žebelj, katerega zabije sam ali pusti po drugem zabiti. Del železnega viteza, najbrž meč, bo ostal prost, da pridejo nanj žebliji treh cesarjev, našega, nemškega in turškega. — Kdor bi rad imel svoj žebelj v železnem vitezu, a ne more tja, pošle lahko denar na Central-kanzlei des Wittwen und Waisenhilfsfond, Wien, Schwarzenbergplatz. Društvo preskrbi, da se zabije žebelj.

Alkohol in vojaštvo. Kadar prihajajo rekruti, tudi kadar je prebiranje novincev, se vidijo silno žalostne prikazni fantov in mož, ki so opiti do nezavednosti, drugi klamajo po cesti, se pridružujejo in preklinjajo. Res je, da vduši marsikdo s pijačo žalost slovesa, res je, da mu ni potreba dosti pijače, da ga omami, saj mu ponujajo povsod polne kupice v slovo in on pije, kakor da je to blagoslovljena voda, ki pomaga preko vsega gorja. Ali vse to je samo znak nepremišljenosti, slabih navad, nerazsodnosti, neizobraženosti in malodušja. Premalo krščanske in državljanske zavesti. Premalo zavesti, kaj smo dolžni, vsak po svojem v tem hudem času. Zato ni čuda, če nas imenujejo naši sovražniki z imenom ljube živine in pridevajo še malo laskavi priimek »pijanci«. Ni zopernejše in žalostnejše prikazni od pijanega rekruta in vojaka. Vojaška suknja je častna suknja, pijanstvo jo sramoti. Zgodi se večkrat, da prinese vojak žganja v vojašnico in se napije do nezavednosti, drugi dan pa naj gre na vaje, ko se mu tresejo kolena in je glava kakor sod. Tudi po prodajalnah dobe vojaki tu in tam alkohol, ki ga izlijejo hitro vase. Sliši se tudi, da reče tak žganjar v vojaški suknji: »To je moj edini trošt...« Prežalostno in sramotno! Seveda so to stari žganjarji, ki se ne morejo zdaj odvaditi pijanstva. Tu se vidi ravno najbolj, kako zlo je žganjepitje za državo. Žganjar je tako demoraliziran, da ni zmožen nikakega plemenitega čuvstva. Zdi se, da pijejo med vojaki najraje Slovenci, kar ni nikakšna čast. Vojaška uprava naj bi preprečila točenje žganja in vina rekrutom, ko odhajajo, in vojakom, ki se vežbajo. Delo vseh izobraževalnih društev pa mora biti v mirnem času, pojasniti mladini gnusobo pijanstva, nje dušne in telesne škodljive posledice. Povsod se bije zdaj boj z alkoholom. Na Ruskem, v državi vodke, so prešli od pijanega k treznemu budgetu, kakor se izražajo ruski listi. Ali se bomo mi, ki hočemo biti izobraženi, še držali morilca človeškega zdravlja in kulture?

Kletvina in molitev. Kjer sezida Bog hišo, postavi hudič hitro svojo, pravi stari rek. Tako je zdaj. Vojska je priklicala marsikatero dušo k Bogu, moli se več kakor kdaj, kajti hujših in resnejših časov ni še bilo. Sliši se pa tudi več kletvin. Kakor da bi bil napel zloduh vse svoje moči, da odtegne Bogu te preplašene duše, ki iščejo pri njem uteh. Najbolj v navadi je zdaj grdo preklinjanje devištva Marijine božje. Kakor da bi hoteli ustvariti s tem Marijino mogočno priprošnjo za ta ubogi svet, ki je ogrožen vseh nadlog. Preklinja Marijo nedorastel deček, preklinja

jo odrasel pijanec in le prepočostoma se sliši zdaj ta kletev iz ust vojakov. Zena obide človeka. Glej vojak, ti greš v boje, ti greš smrti naproti. Kaj te ni strah preklinjati Ono, ki stoji tako rada vojakom na strani, ki hodi po boju po smrtnem polju in kliče duše vojakov: »Pojdi za Jezusom!« — Vedno se sliši izgovor: Lahko so prinesli to kletev. Prazna je ta. Ako veš, da je kletev, da je najgrša in najsurovejša vseh kletev, zakaj jo ponavljaš — ali zakaj ne ubraniš, da ne bi preklinjali v tvoji navzočnosti? — Kletvina nam ne bo prinesla blagoslova.

Potreba je iznajdljiva. Petrolej je drag, kurimo z vodo. Iz vseh strani prihajajo poročila, da gori voda rada. Skuhaj 15 dg čiste navadne sode na 1/2 litra kropa. Ko se je ohladil krop, mu prilij 1/8 l petroleja, zmešaj in nalij svetilko. Voda ne izgori, ampak zadržuje petrolej, da ne izgori tako hitro. Tak petrolej dá lepo čisto svetlobo. Potrebno pa je, da izliješ vodo, ki je ostala, kadar je zgorel petrolej, sicer pride preveč vode z novim petrolejem in stara motna voda naredi slab plamen. Stenji mora biti suh in namočen prej v čist petrolej. — Nevarnost je zdaj ta, da bodo prodajalci zvedenili sami svoj petrolej in ga prodajali po ceni čistega petroleja. Pozna se tak petrolej, ker se vseda spodaj motna voda, nad njo pa plava petrolej. — Na kmetih je petrolej po 1 K l, kakor čujemo, v Ljubljani je po 60, 70 do 74 vin.

Moko iz slame je poizkusil dobiti berlinski profesor. Pravi, da ima ta moka dosti redilnih snovi. Drugi profesor trdi, da ne bo ta moka prebavljiva za človeški želodec; torej bi prišla le živini v prav.

Naš vojak dobi na dan 400 g mesa, 700 g kruha ali suhorja, 30 g soli, pol grama popra, 0.2 l pijače, to se pravi zdaj dobi že 1 ogrskega ali tirolskega vina; potem dobi še 0.2 kisa, 5 g zelenjave za juho, 140 g prikuhe, in sicer riža, polente ali graha, 92 g kavine konzerve in 30 g tobaka za pipo ali 10 cigaret. — Razen teh določenih količin dobi vojak po priliki in razmerah še poboljšek, kakor: Posušeno sadje, salame, čaj, rum, sladkor, mleko, kakao, čokolado, sir, zabele, gnjat, suho meso, jezik, kislo zelje, špinado, slanino, kokse, konservirano zelenjavo, lecec, makarone, rezance, sladke skorje in žbice (za kuhano vino), konjak, špirit, petrolej, milo, sveče, mazilo za obuvale, čistilo za zobe, žveplenke, cigaretne pipice, cigaretni papir, sardine.

Brat ni spoznal brata. Iz dobre kmetske hiše so odšli štirje bratje v vojsko, od katerih ni vedel drug za drugega. Starejši je prišel ranjen v Ljubljano in je bil poslan kot okrevajoči na zasilno bolnico na Prulah. Tam je ležal na postelji, poleg njega pa silno shujšan vojak, ki je bil precej oslavljen po legarju. 4 dni je ležal poleg njega, pa se ni zanimal toliko zanj, da bi bil pogledal na ime. Vojska prinese toliko različnih obrazov in trpljenja, da ni več zanimanja in radovednosti. Peti dan je slišal novi prišlec govoriti soseda poleg sebe, stresel se je ob znanem glasu, ali videl je neznan obraz. Pogleda na ime, pa je bil res tu njegov rodni brat, vsled bolezni tako shujšan, da ni bil podo-

ben sam sebi. Brat je pravil bratu, da ne ve nič kdaj je obolel in kako je prišel iz tabora v bolnišnico nekje na Ogrskem. Tam mu je pravila usmiljenka, ko se je zavedel po dolgih dneh nezvesti. »Vas je varoval vaš angelj prav posebno. Odnegli so vas zvečer z drugimi mrtvimi v mrtvašnico od spodaj, jaz grem ponoči in gledam enega in drugega, in res je vam bila še žila. Hitro smo vas odnesli nazaj, dala sem vam par žlic vina in oživel smo vas.« — O vojska, ti grozno gorje!

Izgube naših sovražnikov. Mednarodna pisarna »Rdečega križa« v Genfu je izračunila izgube vojskujočih se držav in nastela: Srbija ima od dne 1. avgusta 1914 do 10. januarja 1915: Bolnih in ranjenih 126.000, za vojsko ne več zmožnih 19.500, ujetih 46.000, mrtvih 87.000. Skupno število 278.500. — Črna gora ima od 1. avgusta do 10. januarja 1915: Bolnih in lahko ranjenih 38.000, za vojsko nezmogožnih 12.500, ujetih je 2500, mrtvih je 22.000. Skupno število 91.000. — Japonska ima od 1. avgusta 1914 do 31. novembra 1914: Bolnih in lahko ranjenih 36.000, za vojsko nezmogožnih 5500, ujetih je 2500, mrtvih je 11.500. Skupno število 55.500. — Belgija ima od 1. avgusta 1914 do 31. decembra 1914: Bolnih ali lahko ranjenih 62.500, za vojsko nezmogožnih 27.000, ujetih je 48.500, mrtvih je 74.500. Skupno število 212.000. — Rusija ima od 1. avgusta 1914 do 10. januarja 1915: Bolnih ali malo ranjenih 1.490.000, za vojsko ne več sposobnih 421.500, ujetih je 769.000, mrtvih je 743.000. Skupno število je 3.423.500. — Francija ima od 1. avgusta 1914 do 31. decembra 1914: Bolnih ali lahko ranjenih 718.000, za vojsko ne več zmožnih 429.000, ujetih je 494.500, mrtvih je 404.000. Skupno število 2.115.000. — Angleška ima izgub od 1. avgusta 1914 do 31. decembra 1914: Bolnih ali lahko ranjenih 185.000, za vojsko ne več zmožnih 49.500, ujetih je 82.500, mrtvih je 116.500. Skupno število znaša 433.500. — Skupne izgube znašajo: Bolnih in lahko ranjenih 2.655.500, za vojsko nezmogožnih 975.000, ujetih je 1 milijon 402.500, mrtvih 1.516.500. Skupno število 6.099.500.

Razdelitev kruha in moke na Nemskem. Po navedenem popisu množine moke in žita v celi državi bodo izračunili koliko žito ali moka pride na vsako glavo in na vsak dan do prihodnje žetve. Vsek okraj debi potem toliko moke, kolikor je primerno. Občine določajo vsakemu delavcu, ki bodo dobivali za mlenje določeno ceno. Kmetički domorodci si smejo pridržati le toliko, kolikor jim gre žita po številu glav in ker ga je treba za selev. Mestje bodo razdelili množino moke, ki jim pripada, ko načina, ki jim bo najbolj primeren. V Prusiji se bo goščilo tako: Sestavili so 170 kraških komisij. Ravnatelji občin ali bol bodo stali komisijam na čelu, nim bo razdelili nekoli 150.000. — Ena komisija preizkusi oboli 150 hiš, ki imajo oboli 11.000 prebivalcev. Komisije izdajo počenši od 22. pr. meseca karte za kruh. Vsaka karta je numerirana in ima

oddelke, ki se lahko odtržejo, na oddelkih je naznačeno koliko kruha dobi. Na celi karti znašajo oddelki 2 kg. Pek dobi samo toliko moke, kolikor kart je poslano od oblasti k nemu, če proda količnej moke osebi, ki nima karte, mu jo primanjka za upravičene osebe. Hoteli in penziji dajo dnevne karte, gostilničarji dajo gostom kruh na karto. Karte ne sme nikdo prepustiti drugemu, sicer plača visoko kazen. — Zoper enako razdelitev kruha vsem slojem se je že vzdignil marsikater glas. Tako pravi neki profesor: Premisliti je treba ali je kdo kruh poleg pečenke, ali mu je kruh poglavina hrana. Ni pravično, da odje premožnejši kosček kruha revežu, ki si ne more kupiti kaj drugega; treba bo torej poizvedeti razmere vsakega in deliti kruh po potrebi posameznika in ne po glavah. — Na Nemskem je torej urena stvar. Pri nas pa se puči vse okrog mokarn kadar pride žakelj moke, premožni že dobe cele žaklje lepe moke, kak bolnik pa jo bo dobil komaj kilogram za silo. Splošno ne mara nikdo seči po zadnji moki, dokler je le še kje kaj lepše.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkevijo)

sprejema hranilne vloge, za katere janči čežela Eranjska, in jih obrestuje po 4^{3/4}% brez kaknega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dopisi.

Iz Krajinje je odšel v vojsko nad Ruse tudi Franc Stražar (Nacetov). Bil je že dvakrat ranjen. Prvič v levo, drugič pa v desno roko. Za hrabrost je bil tudi povišan iz »četovodje« za »narednika«. Bog čuvaj še nadalje tako pogumnega in hrabrega, mladega junaka, vrliga Krajinjana! — Dne 16. svečana je odšel z drugimi črnovojniki vred tudi krajinjski gostilničar Pavel Klopčič, somišljenik S. L. S. Bog daj, da bi se srečno povrnil nazaj! — Pri naboru, ki se je vršil pri nas 4. in 6. sušca v Kamniku so potrdili skoro vse fante. Iz Sp. Koseške občine so bili potrjeni vsi, namreč štirje. V lukovski pa 4. sušca izmed treh, dva Prapročana: Franc Potočnik (Hklavčev) in dopisnik »Demoljuba«. V rahovski občini pa dve tretjini, namreč deset potrjenih, pet pa ne.

Iz Bloka. Zadnja dva nabora sta nam pobrala skoro vse fante. Moškega sveta je že prav malo. Bodo menda tisti prorokovani časi nastopili, da ne bo moških, po-

dobno je že. Pišejo, vse obdelati, kdo bo pa delal? Kramp in motika že ne, če ne bo moških, ej, hudi časi so, hudi! — Ranjeni Janez Oražan je iznašel neko pripravo, s katero je prav lepo žito kosil. Žel je pa že tako, da so štirje komaj za njim snope sproti vezali. Ga je res škoda! — Čuje se, da je Jan. Benčina iz Ravenj že drugič ranjen. Med ranjenci sta tudi Mišič in Lužar. O Juriju Mlakar se pa nič ne ve, kje je. Bil je pri 97. pešpolku. — Zadnje čase nadlegujejo nekateri z dopisnicami, ki vsebujejo neko molitev, baje iz Jeruzalema; ta molitev je pa že tako lepa, da jo mora vsak skozi osem dni prepisati na dopisnico, ki naj se odda vsak dan komu drugemu, za deveti dan pa so obljubljeni »mulni rogovji in pošrekani polzi« za plačilo. Kako bi že rekel Gorenjec? »Pejd no, pejd, Mi-ca, micasta...! V peč s tako šaro!

Moravče. Ranjena sta Anton Kocjančič (Dolenčev) iz Negastu in Valentin Tič (Šjanov) iz Serjuč. — Iz ujetništva na Ruskem je pisal Janez Cerar (Klemen) iz Svin, Franc Močilnikar (Rožič) iz Podkrajja in Anton Urbanja (Gašpir) iz Serjuč. Zadnji je bil v bolnici v Lvovu, ko so ga Rusi zasedli. Od tam se je vozil 20 dni in noči in se nahaja sedaj v Sibiriji. Pravi, da so ljudje tam dobri, toži pa, da je silno mrzlo. Šest mesecev se ni oglasil. — Vojaški nabor, ki se je vršil 4. marca nam je vzel od 14 fantov zopet 9, dne 6. marca pa od 16 fantov 13. Prvi gredo 15. marca, drugi pa 15. aprila, da izvrše svojo dolžnost do domovine.

Na Vevčah je kmetijska podružnica slednjič v oskrbi postavno izvoljenega odbora, ki mu načeluje posestnik Martin Planinšek na Hribu. K podružnični lasti spada drevesnica s čebelnjakom, kjer se nahaja tudi travniška brana, nadalje en žitni čistilni stroj in denarna imovina. Začetkom leta je imela podružnica naloženih v hranilnici 68 kron 78 vinarjev, v blagajni pa 77 K 95 vinarjev, torej skupaj 146 K 73 vinarjev. Jakob Grilc je že 13. februarja svojo zadevo uravnal in imel stroškov le 48 K ter s tem pokazal dobro voljo. Gosp. Ilaš pa po nasvetu sodnika do 22. februarja narasle stroške 90 kron 74 vinarjev sme razdeliti med vse tedanje odbornike. Vsak član je sedaj na jasnem v tem vprašanju.

Preddvor. Iz ruskega ujetništva se je oglasil po dolgem času Mihael Balantič iz Hraš pri Preddvoru. Lahko ranjenega so ujeli Rusi koncem meseca avgusta. Pisal je 15. novembra, domači so sprejeli pismo šele 5. marca. Veselje domačih in vseh, ki so ga poznali, je bilo nepopisno, da živi še dobri mladenič, katerega so vsi ljubili radi njegove blage narave. Bil je član Marijine družbe in Izobraževalnega društva v Preddvoru. Nastopal je šestokrat na odru pri prireditvah našega Izobraževalnega društva in upamo, da bo še, ko se vrne srečno domov.

Iz Idrije. V nedeljo 14. t. m. bo ob 4. popoldne v prostorih katoliške delavske družbe občni zbor Ljudske hranilnice v Idriji. Vabijo se člani k zborovanju radi tega, ker se takrat bolj spozna delovanje in uspeh take naprave. Morda je naša hranilnica edina, katero moratorij ni nič zadel. Ni bila nikoli v zadregi radi izplačevanja;

ako je bila potreba, je izplačala vlogo kar do 2000 kron. Kako je do tega prišlo? Začetkom vojske so nekateri iz strahu dvigali vloge, češ sovražnik lahko pride in pograbi, ali država lahko zapleni, če bo v denarni zadregi. Pojasnilo se je ljudem, kaj je tak denarni zavod, da je varen pred sovražnikom in ni se bati države, ker bi s takim ravnanjem sama sebi škodila. Pojasnil se je moratorij in dostavilo, da, če bi kateri nalašč nagajal, se hranilnica poslužila tega sredstva, a radi potrebe pa vsakemu postreže, kolikor potrebuje. Ko so člani videli dovolj denarja v zalogi in izplačevanje točno izvrševati strankam, so se umirili in nalagali ter vzdigovali po potrebi. Tako je polletna doba minula brez posledic. Ni se skoraj poznalo, da je vojska, le ko so živila v ceni poskočila, so dvigali po potrebi vloge. Vidi se, ako so razumni člani, tedaj se zadrugam ni bati nobenih posledic. Zato vabimo ude, naj se le udeležijo običnega zbora, ker takrat se še marsikaj pojasni in stvarno odgovarja na vsa vprašanja in ljudje bolj spoznajo svoj zavod in njegovo plodonosno delovanje. Čistega dobička je bilo letos 1700 K, dasi dela hranilnica le s pol odst. — Tako se je zadnjič vršil tudi občni zbor katoliškega gospodarskega društva v splošno zadovoljnost. Člani so dobili v blagu 70 odstotno dividendo. Koliko otrok se je obleklo s tem prihrankom in koliko zaloge v živilih se je nabavilo! Ko je bilo drugod pomanjkanje moke, jo je zadruga le še imela in tudi sedaj je že na potu, da se članom ni bati pomanjkanja. Zadruga je trgovcem vselej točno in rečno plačevala fakture, zato si je pridobila ugled pri trgovcih, da ji sedaj, če le mogoče, najprvo postrežejo. Poštenost in pravičnost vse premaga. To je namen zadrugam v takih hudih razmerah, kakor je sedanje, se njeno delovanje kot zelo plodonosno najbolj kaže. To se vidi tudi iz dejstva, da sedaj silijo ljudje v zadrugo, češ tu se pa le dobi, kar družina potrebuje.

Sv. Helena. Iz ruskega ujetništva se je oglasil Tomaž Cerar iz Klopč. Šest mesecev ni bilo nič glasu o njem. Nekateri ljudje so govorili, da se nahaja nekje v bolnišnici brez nog in ene roke. Dne 28. febr. pa pride pismo iz daljne Sibirijske, ki se glasi: Dne 5. novembra sem bil ujet v bolnišnici blizu mesta Przemsl. Ujeli so vse vojake in bolnike ter nas odpeljali na Rusko. Zdrav sem in dobro mi je. Delati mi ni potreba, če pa hočem, pa zaslužim denar. Ne zameri, ker Ti tako dolgo nisem pisal, ker mi ni bilo mogoče. — Koliko časa je hodilo pismo, se ne more spoznati nikjer. — Umrli je 26. februarja Smoletova mati iz Vinj v 60. letu starosti. Rajnca je bila vzor krščanske matere. Bila je že dalj časa bolj rahlega zdravja, a zdaj pa ji je gotovo pospešila smrt žalost nad zgubljenim sinom v vojski. Vojaki so pripovedovali, da je že meseca avgusta padel zadet od sovražne kroglice, ali natančnega poročila še ni. Bog tolaži žalostno družino. Rajni materi pa daj večni mir in pokoj!

Iz Otaleža. Dragi »Domoljub«, ki nam prinašaš toliko novic iz bojnega polja, sprejmi jih nekaj tudi iz otaležkih hribov, s kranjske meje. Od tu smo poslali nad 100 vojakov v službo cesarju in domovini.

Trije so že padli, eden na južnem, dva pa na severnem bojišču. Pet jih je v ruskem ujetništvu, kolikor nam je dosedaj znano; eden se nahaja celo v Petropawlovsku v Sibiriji ob reki Ischin. Enaka žalostna usoda tlači najbrže še mnogo drugih. Polovica vojakov se že več mesecev ni oglašila, kakor: Jožef Bizjak, lov. bat. 20, II. K. Ivan Bizjak, 5. Marschkomp. II. 97. Rud. Slabe, Inf. R. 97, 12. Feldkomp. Boštjan Kenda, Lir. 27. III. Batt. Oblek Franc, 27. L. I. R. I. K. Zajc Miha, 27. I. R. Bevk Matevž, 27. L. I. R. Tratnik Luka, Ldst. M. Battl. 151 in mnogo drugih. Kdor bi kaj vedel o navedenih pogrešanih vojaki, naj sporoči »Kmečki hranilnici v Otaležu«. A ne samo v vojni, tudi doma žanje smrt letos dobro; od 1000 prebivalcev jih

je pobrala letos že 10. Umrli je tudi Radeckijev veteran Ivan Brejc v 85 letu starosti. Snega smo imeli pet pedit. — Ko bo še kaj več novic, sporočim Ti predragi »Domoljub« o priliki.

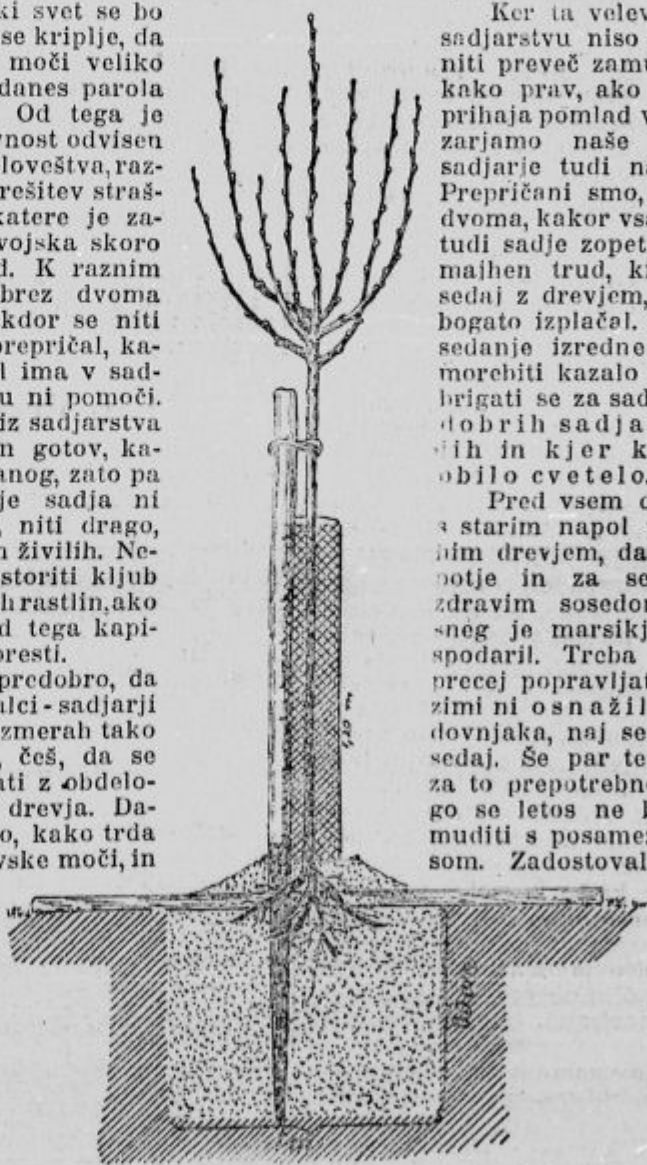
Iz Gorij 28. februarja. Izmed množice naših vojakov se trije borijo proti Rusom v trdnjavi Przemisl. Z letalno pošto sporoča o svojem življenju večkrat Matevž Brajec iz Grabna, brat g. župnika Brajca na Trati. Tudi Franc Kunstelj iz Poljšice, brat č. g. superijorja Janeza Kunstelja, deli z njim tam dobro in slabo. Nadalje še Janez Oselnek iz Viselnice. Zadnjič sem poročal imena ujetnikov v Rusiji, danes pristavim še, da se je zgledil še Peterman iz Grabna.

Gospodarske vesti.

Ne pozabite na sadno drevje!

Ves kmetijski svet se bo letos trudil na vse kriplje, da pridela kolikor moči veliko živeža. To je danes parola po vsej zemlji. Od tega je takorekoč naravnost odvisen nadaljni obstoj človeštva, razvoj in konečna rešitev strašnih homatij, v katere je zapletla svetovna vojska skoro ves človeški rod. K raznim živlom spada brez dvoma tudi sadje in kdor se niti minolo leto ni prepričal, kako važen kapital ima v sadnem drevju, temu ni pomoči. Seveda pridelek iz sadjarstva ni tako reden in gotov, kakor iz drugih panog, zato pa tudi pridelovanje sadja ni tako trudapolno, niti drago, kakor pri drugih živilih. Nekaj pa moramo storiti kljub skromnosti sadnih rastlin, ako hočemo imeti od tega kapitala primerne obresti.

Vemo sicer predobro, da se naši kmetovalci-sadjarji celo ob rednih razmerah tako radi izgovarjajo, češ, da se ne utegnejo pečati z obdelovanjem sadnega drevja. Dalje je vsem znano, kako trda bo letos za delavske moči, in da moramo pač desetkrat premisliti, kakosnam bo izplačalo delo, ki se ga lotimo. Res je končno tudi, da sadno drevje včasih nekaj vrže brez posebnega dela. Vendar pa nasprotno lahko dokažemo, da se malokatero kmetijsko delo tako dobro izplača, kakor ravno obdelovanje sadnega drevja. Saj temu menda ne bo nihče oporekal, da bi preprosto obdelano, t. j. osnaženo, obrezano in pognojeno drevje ne dajalo veliko več in boljšega sadja, kakor zanemarjeno.

Ker ta velevažna dela v sadjarstvu niso ravno težka, niti preveč zamudna, bo vsakako prav, ako sedaj-le, ko prihaja pomlad v deželo, opozarjamo naše kmetovalce-sadjarje tudi na to zadevo. Prepričani smo, da bo brez dvoma, kakor vsa živila, tako tudi sadje zopet zelo drago; majhen trud, ki ga imamo sedaj z drevjem, se nam bo bogato izplačal. Z ozirom na sedanje izredne razmere bi morebiti kazalo posebno pobrati se za sadno drevje po dobrih sadjarskih kraji in kjer kaže, da bo obilo cvetelo.

Pred vsem drugim: vun starim napol podrtim, suhim drevjem, da ne bo v napotje in za senco svojim zdravim sosedom! Letošnji sneg je marsikje hudo gospodaril. Treba bo za njim precej popravljati. Kdor pozimi ni osnažil svojega sadovnjaka, naj se ga loti vsaj sedaj. Še par tednov je čas za to prepotrebno delo. Dolgo se letos ne bomo mogli muditi s posameznim drevesom. Zadostovalo bo, ako

porežemo, ozir. požagamo poganjke iz korenin in debla, v vrhu pa vse suhe, nalomljene in pa prav pregoste

veje. Kdor more, naj potem še odrgne staro skorjo, mah in lišaje po deblu in debelejših vejah. Naposled naj namaže vejevje in debla z apnenim beležem ali še bolje z dendrinom, ki ga ne moremo dovolj priporočati. V ta namen vzamemo na 3 ali 4 litre vode 1 liter dendrina. Z velikim čopičem se

drevo jako hitro namaže in s tem pomori brezštevno škodljivcev; vrhutega se z dendrinom zatre ves mah in lišaji in pomladi koža.

Drugo zelo potrebno delo je gnojenje sadnega drevja. Sedajle meseca marca je pač zadnji čas za to opravilo. Kot gnojilo bi prišla v poštev skoro edino le še gnojnice. Razvoziti jo je treba nemudoma po sadovnjakih, kjer naj se kolikor mogoče enakomerno polije pod drevjem. Deževno vreme je za to delo najprikladnejše. K debelu ne vlivajte gnojnice, ker tu nič ne zasne, pač pa utegne celo škodovati!

Te dni razpošilja kmetijska družba sadno drevje (čez 20.000 dreves) po deželi. Tudi šole, drevnice kmetijske podružnice in druge manjše drevnice po raznih krajih dežele bodo razdelile dokaj sadnega drevja. Nobeno drevesce naj se ne zavrže, ampak brez odloga posadite posebno skrbno in previdno vse sadno drevje na primerna mesta v živ spomin na sedanjo strašno dobo! Jablana in hruške sadite najmanj 8 do 12 metrov narazen, češplje nekoliko tesneje.

Stotine mladega sadnega drevja se posuši vsako leto vsled površnega sajenja. Zato opozarjamo, da je treba pripraviti za saditev najmanj poldrugi meter široko in kakih 60 cm globoko jamo.

Dalje kaže vsakoletna skušnja, da se le tisto drevje lepo prime in precej prvo leto dobro raste, ki se posadi zgodaj spomladi, ne pa šele potem, ko se je že popolnoma izsušilo. Takoj ko drevje dobite, ga tudi vsadite, potem boste imeli veselje in korist od njega.

Zelo škodljiva je tudi pregloboka saditev. Mladno sadno drevo moramo posaditi tako visoko, da pride potem, ko se zemlja v jami vsede (čez eno ali celo dve leti), mesto, kjer se konča deblo in se prične korenine (korenjaka) v isto višino s površjem zemlje. Ko bi vsi sadjarji upoštevali to pravilo, bi se rešilo na tisoče lepega sadnega drevja, ki sedaj vsled pregloboke saditve hira in usiha. Boljše 10 cm previsoko, kakor 1 cm pregloboko. Tik pred saditvijo moramo drevescem obrezati debelejšo korenino in mladiko v vrhu, sicer se drevo ne prime lahko niti povoljno ne raste. Pričujoča podoba pojasnjuje, kako naj se drevje pravilno sadi. Samo jama je za polovico preozko in precej pregloboko narisana. Na novo posajena drevesca ne smemo tesno privezati h kolu. Za prvo leto ga samo rahlo pripnemo, da se lahko poseda z zemljo.

Končno bi omenili še precepljenje sadnega drevja. Kdor količkaj utрпи, naj precepi zdravo, dobro rastoče, pa slabo rodeče sadno drevje s kako drugo dobro vrsto. V dneh, treh letih bo imel že lep dohodek od takega drevesa.

Listek

Slike in črtice z bojišč.

CXXXIV.

Na fronti v Karpatih.

Prosil sem armadnega poveljnika generala Borojeviča, da mi dovoli obiskati armado nadvojvode Jožefa v Karpatih. General mi je rekel v slovo: »Dobro srečo! Glejte, da mi ne zmrznete!«

To željo komandantovo ni bilo lahko izpolniti. Vožnja v Karpate je šla v šumno naglem drvenju, vozil sem se v ordonančnem avtomobilu, leđeni veterci mi je pihal nasproti, uro za uro, v odprtem vozu, pri 15 stopinjah mraza. Največ trpi od mraza čelo, varstvene očali zamrzujejo. Uro časa porabiš, da odtajaš in izbrišeš led raz stekla, drugo uro porabiš, da si ugreješ pri tem delu premle roke.

Z menoj se je vozil ritmojster grof Ledebux, ki je imel opraviti pri raznih komandah na fronti. Vožnja nas je peljala po čudno zavitih ridah v Karpatsko predgorje. Kamor je segel pogled sem videl samo belo pokrajino z temnimi smrekami, ki so se otresele snežnega tovara s pomočjo poldanskega solca preteklega dne in pa zmrznjene slapove, podobne okamenelim kapnikom.

Vojak nadvojvode Jožefa, to so fantje iz najbolj blagoslovljenih krajev Ogrske — Mažari, Svabi, Hrvati, Rumuni in Srbi. So krepkih postav, dobro rejeni, vedno veseli, vedno pripravljeni na tepež. Vse čedno oblečeno, vse koraka lahko in urno, vojaški pojo, dasi jim visi led od brk.

Med potom so mi pravili o junaških činih teh vojakov, posebno o dejanju, ki je naredilo globok utis na vojaštvo v Karpatih. Godilo se je v gozdih duklanskega prehoda:

Huzarji gm. Peteanija so stali pripravljeni v strelskem jarku. Rusi so jih napadli. Bila je to divizija sibirskih strelcev, nad deset tisoč pušk, razdeljenih v neštete vrste, ki so prihajale druga za drugo.

Tri- ali štiristo huzarjev regimenta — so imeli opraviti s sibirsko brigado, ki je štela pet tisoč mož. Huzarji so stali na dveh opiralistih, ločila jih je razdalja dveh kilometrov, v sredi te razdalje je stal podčastnik s strojno puško, patrolje so vezale oddelke s podčastnikom.

Velikanska ruska premoč je obkolila kmalu huzarje. Podčastnik pri s'roini puški je bil tako blizu obkrožen od sovražnikov, da je sibal lahko krogel kar naokrog. Rusi si niso upali streljati, ker bi zadevali lastne ljudi; niso mogli naskočiti na nož, ker bi nabodli lastne ljudi. Kaj store? — Vrgli so puške od sebe in so zadavili podčastnika.

Od eskadrona ritmojstra barona Fiatha so padli trije častniki, ritmojster je dobil strel v prsi, kri mu je drla iz rane, vendar se je hotel izogniti ruskemu ujetništvu. S sabljo si je delal pot. Težki sukneni črevlji so ga ovirali, da ni mogel naprej v snegu — sezul jih je in tekkel bos

na Ruse. Kaj se je zgodilo z njim, je neznano. Huzarji so bili sovražnika s kopitom puške, dokler se niso razbila kopita ob trdih glavah, tedaj so sezuli huzarji črevlje in so udrihali s črevlji po Rusih. Dva nadporočnika sta obležala ranjena, praporščak Horvat si je priboril z nekaterimi huzarji pot iz sovražnikov. Srečal jih je nadporočnik, ki je hitel ravno v boj, in vprašal je: »Niste mogli vzeti ritmojstra s seboj?«

»Ni bilo mogoče!« — je rekel mrko in prepričevalno mirno stražmojster, ki je imel zevajočo rano na čelu. Eskadron barona Fiatha je izgubil 85 mož, Rusi so izgubili 700 mož. Ta strašni dan bo živel v zgodovini, slava huzarjev se pridružuje slavnim dejanjem Nadasdijskega in Jazignjerjevega regimenta na Mordarki.

Avto je prišel v majhno vasico. Steza v snegu, pokrita z gnilo slamo, je pot v urad komandanta kora. V uradu ni bilo nadvojvode. Našli smo ga v vzhodu grica, kjer je govoril s par vojaki. Kaj jim je pravil, nisem razumel, videl sem pa, da je stisnil vsakemu od njih roko.

Nadvojvoda je bil v kratkem kožuho, na traku je visela muška iz volčje dlake, na generalski kapi je imel pripete tri ruske kokarde in strelne znake. Nadvojvoda me še ni zagledal. Gledal je pozorno na pot, po kateri sta prinašala dva sanitejca počasi in previdno nosilnico. Nadvojvoda je mignil in vojaka sta postavila svoj tovor pred njega.

»Koga prinašate?«

Sanitejca nista vedela. Nadvojvoda je dvignil rahlo pogrinjalo in vzkliknil: »Lanyi! Korporal Lanyi, kaj se Vam je zgodilo? In kdaj ste postali četovodja?«

Ranjeni je gledal zvesto in polno vdanosti v nadvojvodo, a odgovoril ni.

»Hitro k štabnemu zdravniku!« — je velel nadvojvoda, sanitejec pa je poročal: »Cesarska visokost, saj se mu ni zgodilo nič posebnega, on je samo malo zmeden od strahu, ker je udarila granata poleg njega.«

Lanyi se je hotel vzravhati, rahlo mu je branila nadvojvodova roka; tačas je bil pristopil osebni adjutant Jožefov in rekel:

»Cesarska visokost, jaz mislim, da je to podčastnik, ki je ujel davi v mraku štirideset Rusov.«

»O ne,« — je odvrnil nadvojvoda, — »tiste Ruse sta ujela četovodja Georgievič in desetnik Sumer. Lanyi ni bil tam — kajne, Lanyi?«

Lanyi je odmajal z glavo, nadvojvoda je razložil: »Lanyi je moral stati bolj na desni strani, njegova kompanija je tam na sprednji straži.«

Pristopila sta dva stotnika in eden njiju je pojasnil: »Četovodja tu je bil komandant poljske straže, ki je včeraj...«

Nadvojvoda ga je prekinil živahno: »A tako! To je naredil Lanyi? Meni so povedali samo, da je bil to silno dolg podčastnik, in tako sem mislil na narednika Hartmana in na Selingerja. Že sem namenil Selingerju veliko srebrno, zdaj jo dobi Lanyi.«

Nadvojvoda je pogledal okoli, kakor da išče nečesa, in zagledal je orožnika, ki je imel pripeto veliko srebrno hrabrostno.

svetinjo; na poveljnikovo prijazno besedo je dal orožnik svetinjo in nadvojvoda jo je pripel Lanyju na prsi.

Tako sem imel priliko opazovati sliko, ki mi je pokazala ljudomilo obnašanje tega princa, ki želi in stremi, da ne žali nikogar, naj si bo oseba še tako nizka, da ne zastavlja nikogar, da reče vsakemu kaj ljubeča. Govoril je par besedi s šefom generalnega štaba in se je že obrnil k vsem drugim, da bi se udeležili pogovora. Njegov obraz nima navadnih črt Habsburžanov, njegova postava je komaj srednje velikosti, posebno majhne so njegove roke. Umne in živahne oči, ozki nos in brada, visoko čelo se družijo v prijazno in priključljivo celoto.

»Vi hočete torej na fronto?« — mi je rekel, — »tedaj prosim, da se peljete hitro ob mojem desnem krilu do X. Tam bodo naši ravno napadli višino, na vrhu katere so se zakopali Rusi v dolgi črti. Dve moji kompaniji bosta,« — nadvojvoda je pogledal na uro, — »naskočili čez pol ure. Peljite se naravnost po cesti, skozi vasi A., B., C. in še dva kilometra naprej, skozi kos gozda do zaseke. Dalje ne morete v vozu, sicer bi Vas obstreljevali, peš morate do samotne kočice, poglejte jo tu na zemljevidu. Z Bogom! — Vidite tu hišo s črno streho? Tu stanujem, tu me najdete. Upam, da mi poročate drevi, da je višina v rokah moje infanterije, če le ne bodo moji topničarji naredili vse sami.«

»Z Bogom! Pridite še živi nazaj!« — je klical za menoj šef generalnega štaba. Mojemu avtu je bil že pošel bencin, dali so mi drug voz, ki je hitel čez pol ure že mimo baterije težkih havbic, ki je streljala pridno. Našel sem vse, kakor mi je popisal nadvojvoda, in ko sem šel peš naprej, sem našel tudi samotno kočico, pred kočo so stali častniki topničarskega polka. Polkovnik je gledal ravno skozi daljevid, ko se je ozrl, sem spoznal svojega nekdanjega tovariša pri bateriji.

Ni mogoče videti bolj složno kako bitko, kakor so mi jo predstavili tu: komaj kakih tritisoč korakov na rebri nam nasproti se je razvijala in gledal sem lahko, re da bi prišel v najmanjšo nevarnost, kajti Rusi niso imeli daleč naokrog nobene artilerije, zadeti bi me mogel le slučajno strel iz puške, ki bi se bil izgubil semkaj, kar pa je bilo jako neverjetno. Polkovnikov daljevid mi je približal pozorišče tako, da bi ga lahko otipal. Tu je bil zasnežen ploščat vrh in na rebri dva velika drevesa. Na jugovzhodni desni strani temena so se bili vgnezdili Rusi, ki so zasedli tudi spodaj v obliki loka napravljeno šanco. Od levega vzhodja višine se je gibal naša infanterija na delo. Vsi, ki smo gledali, smo se tresli od napetega pričakovanja. Videli smo drobne postavice naše infanterije ležti v eni vrsti, videli smo jih, da so se vrgli na tla, da bi se odahnili, videli smo jih, kako so raznašali v rojih napad, daleč naprej, cele milje; videli smo ranjene, ki so obležali v snegu, dočim so napredovali drugi vztrajno, vedno bliže sovražnika. Zdaj je levo krilo napadalcev usločeno, zdaj se zaleti v napadu naprej, zdaj je središče na čelu, zdaj se izravna vrsta. In v vse to grmi ogenj havbic, mimo ka-

terih sem se peljal, vsak strel zadene teme in dvigne tam cel slap snega.

Naenkrat nam zastane srce. Iz šance, narejene v loku, so se dvignili Rusi na protinapad, na sunek v krilo. A ne samo to. Nove, nepoznane sovražne moči prihajajo od jugovzhoda. Polkovnik hiti k k telefonu. Rusi na temenu se čutijo močnejše in prihajajo v močnem sunku proti našim kompanijam. Že je obkoljeno jugovzhodno krilo, že vidimo skozi daljevid, kako zaide boreča se naša patrolja med Ruse, in zdi se, da je zapadla ujetništvu.

Kar me pretrese šest strašnih topovih strellov. Izstrelila jih je baterija poleg mene, ki je bila tako dobro krita, da je nisem opazil poprej. Par sekund zatem se zapraši šestkrat pred velikimi drevesi na rebri. In že se oglašajo havbice tam daleč iz gozda — baterija poleg mene odgovarja — to je konklinski ropotanje, artilerija na vseh koncih in krajih.

Gledam skozi daljevid in ne vidim drugega, kakor sneg in dim; polkovnik pa zakliče: »Smo jih, imamo jih vrage! Glej, Proda, kako mečejo puške, kako beže!«

Zdaj dobim tudi jaz sliko v svoje steklo: Tri četrtine Rusov se udaja, kar je na orjaškem temenu, beži. Stotnik generalnega štaba, ki opazuje bitko, javi na telefonu poveljniku: »Sovražnik je zapustil višino. Dvesto ujetnikov prihaja v dvojni vrsti. Zavzeto mesto pustim zastražiti s poljsko stražo.« — Na opazko, katere nisem slišal, čujem odgovor: »Ne. Zmagovite kompanije ostanejo v vzhodju višine, zgornj bi bile preveč izpostavljene, lahko bi jih napadli ponoči.«

Večeri se. Opazovalci so naznanili polkovniku po telefonu, da ni več videti sovražnika. Baterije nehajo streljati, iz kritja prihajajo častniki, ponosni na svoj uspeh, zbirajo se v gruče. Mladega šefa baterije, poročnika Pokorniga, vpraša vse, kako stoje njegovi otroci. V njegovem stanovanju je bila namreč porodila ponoči gospodinja dve deklici. V Karpatih imajo navado, da krstijo otroke še na dan rojstva. Duhovnika ni bilo daleč na okrog — mati se je obrnila na šefa baterije, ki je krstil otroka za silo, ju je imenoval Zita in Avgusta in obdaroval. — Polkovniku so čestitali, ker je dobil red železne krone z vojno dekoracijo za zasluge v bitki pri Kirovu, pri Sanu pa si je bil že priporil vojaški zaslužni križec.

Nakrat se ustavi pogovor: Po cesti prihaja pet Rusov v popolni opravi, eden njih nosi celo dve puški. Pribežniki, ki nočejo pustiti premijo štirih kron, katere plačuje vojaška uprava za vsako rusko puško. Premija je sicer razpisana za prebivalce vasi, katere so zapustili Rusi; teh pet mož pa je bralo gotovo naš plakat in je sklenilo, da dovrše sami kupčijo.

Hotel bi ostati tu celo noč, da bi poslušal vsa čudovišča, ki jih pripoveduje pri taboriščnem ognju moštvo in častniki. Kje pač bi bil bližje vojske, nego tu v vojski? Ali povabilo nadvojvodovo me kliče v glavni stan, o pol osmi uri sem moral biti tam in se predstaviti še generalnemu majorju Le Bean, ki je svak g. Konrada.

Generalmajor mi je pravil o nadvojvodu Jožefu: »To je vodja in vojak, ki ne potrebuje šefa generalnega štaba. V Dukli

mi je zdrčal z avtomobilom v vojno vrsto, predno smo ga mogli zadržati. Dukla, 13. december. To je častni dan mojega oddelka. Vrgel je trikrat močnejšega sovražnika in ujel v boju 1000 mož.«

Vprašal sem, kako ore zdaj v Karpatih. Živahno, mi je odgovoril: »Kako nam gre v Karpatih? Te dni imamo tisoč novih ujetnikov. Prepričan sem, da prestopijo celi polki k nam, če začnemo z ofenzivo. Danes popoldne je izpovedal ujetnik:

»Ujemele lahko kolikor hočete Rusov, pošljite samo patroljo tja, ki ne strelja.«

Poslal sem četovodjo in tri može, pa so pripeljali sedemdeset mož. Opoldne je prišel Sibirec k glavni straži in poročal, da se je domenilo tam štiristo mož. Ako oddamo dvakrat zaporedoma dva strela in molčimo potem, bo to znak, da smejo priti. Glavna straža pa se ni zanesla. Rusov stoji tukaj štirikrat toliko kakor nas, a vendar ne pridejo ni za korak naprej.«

Bilo je sedem. Moral sem hiteti, da pridem ob določeni uri k nadvojvodi. Čudil sem se priprostosti njegovega dvora, ki je bil še za fronto zelo priprost. Ni dvornega mojstra ne komornikov, edina merodajna oseba je nadvojvodov osebni adjutant, nadporočnik pl. Petrich. V sprednji sobi je samo en edini stol, razsvetljavo predstavljata dva konca sveče. Nadvojvoda me je slišal, odprl je vrata in me pozval k sebi. Prosil sem ga, da mi reče kaj o svojem moštvu. Nasmehnil se je:

»Moje moštvo? Z živio« — in »eljen« — kliči gredo počej v boj. Vem, da se smem zanesti nanje v najtežjih okoliščinah. Veselo sem odšel z njimi v tabor in to veselje se mi je podvojilo v šestih mesecih, grenilo ga je samo to, da sem mogel slovo vzeti od marsikaterega dragega vojaka — tako slovo me boli. S takim moštvom, to je moje trdno prepričanje, ne more izostati odločilna velika zmaga, Bog tudine bopustil, da bi propadla naša pravična stvar.

Je v mojem koru hrvaški regiment. V vsaki bitki, kjer sem imel čast, da sem sodeloval, so se tolkli moji Hrvati pogumno kakor Ogrji. Vsi oddelki vredni drug drugega, vsak mož poosebljen pogum od temena do pete.«

Da je zadel nadvojvoda pred štirimi dnevi, 29. januarja, strel iz ruske puške, tega ni povedal. Na srečo je bil strel že oslabljen in je predril le usnje na koncu noge. Nadvojvoda je vzel sam strel iz luknje v črevlju in ga vtaknil v žep, ne da bi spregovoril besede. —

Priprost, kakor stanovanje nadvojvoda, je tudi prostor za menažo častniškega zbora glavnega stana. V mirnih časih je ta prostor vaška šolska soba. Nadvojvoda sedi sredi svojih častnikov, razprede se živ pogovor. Vse kar je tu, je natrpano vtisov, vsako uro se zgode zanimive reči, ki silijo človeka, da govori o njih.

Stotnik je pravil, da je vprašal ujetega Sibirca: »Si šel rad v vojsko?« — Sibirec skremži obraz: »Nazaj?! — Bog me obvaruj!«

Šef generalnega štaba je pravil: »Po praski v Galiciji smo pogrešali poročnika. Kar prinese taborska pošta pismo: »Mis-

lite pač, da je praporščak X. mrtev, pa je le ranjen in v dobri oskrbi, gotovo si opomore. Prosim, da javite to njegovi ženi.» — Podpisan je bil častnik ruske rezerve, baron Maku.

Ujetniki so neizčrpno vrel pogovorov.

Neki dan pripelje ruski narednik celo kompanijo k naši glavni straži, manjkalo je samo stotnika. Narednik je poročal:

«Naš stotnik je spal v vasi. Poročal sem mu, da pripravljate napad na nas, in da nas boste ujeli. Še genil se ni falot. Zdaj nas vidiš, da smo tu.»

«Ginljivo je, kako ljubo se obnašajo naši ljudje napram ujetnikom. Z njimi dedijo svoj poslednji kosček kruha in če imajo tudi čokolado. Rusi vedo to in pridejo radi k nam. Danes je priteklo par dezertirjev naravnost k trenski vožnji kuhinji, stisnili so kuharju roke, ga objeli in poljubili v pozdrav.»

Zdaj se je oglasil nadvojvoda: «Videl sem nekaj, ki se mi je vtisnilo globoko v spomin: V ruskem strelnem ognju je prijezdil v diru huzar z važnim naznanilom. Konj je padel in obležal. Huzar je tekkel peš naprej, poročila je držal visoko v roki. Rusi so usireli vanj. Ležal je na hrbtu in držal poročilo visoko v zrak. Naše moštvo v strelnem jatku je migalo Rusom in res so prenehali s streljanjem. Par mož iz jarka je šlo po ranjenega. Rusi so čakali s streljanjem, dokler ni bil ranjeni na varnem. Tako to počastili junaka, ki je defiliriral v njihovem ognju.»

«Prijazni ljudje,» se je nasmehnil moj sosed, «pa so tudi Srbi prijazni. Enkrat si je ogledavala visokost srbsko ročno granato. Takoj se je ponudil komitaš, da pokaže kako deluje ta stvar.»

Nisem si mogel zapomniti nešteto zanimivih dogodkov, katere so si priobčevali častniki, komaj da sem obdržal v spominu, kar je pravil sam nadvojvoda, med drugimi to-le:

«Bilo je 10. septembra pri Sezerze, 30 kilometrov južno od Lvova. Dve bateriji 11. topniškega regimenta sta stali že dva dni v ognju težkih ruskih granat. Nad vse zanimivo je bilo zame, kako se je znalo moštvo varovati škode. Spoznali so kmalu ritem ruskega streljanja, ostali so v kritju, dokler ni priletel ruski naboj; potem so skočili urno k topovom, so izprožili dva, trikrat in odskočili v kritja. — Komaj so izginili, je bil že ruski odgovor tu. Topničarji so se režali zadovoljno iz svojega varnega kritja, so počakali samo, da so se razpršili eksplozivni plini in izprožili. Cele ure sem gledal to igro in se prepiral, da se ni zgodilo nobenemu možu nič.»

Sponnil sem nadvojvoda na bitko pri Mezozani Veliki, kjer je bila pokončana cela ruska baterija od našega ognja. Nadvojvoda me je prekinil:

«Bilo je grozno! Sam sem videl baterijo mrtvih. Častniki, podčastniki, možje — vse razbito. Stotnik je slonel z zovajočo trepinjo ob kolesu in je držal v roki uro, ura je še trkala. Ta dan je bila zavzela moja divizija trinašdeset ruskih topov. — Devetinšestdeseti so naskočili rusko baterijo, moštvo je bežalo, oficirji so se postavili k topovom in so basali in stre-

ljali, dokler so bili moji ljudje v postojankah. Pozneje je naskočila sovražna infanterija šestkrat, a devetinšestdeseti so vzdržali.

Ti boji mi bodo ostali za vedno v spominu. 9. septembra je umolknil ogenj šele ob desetih zvečer. Bilo je pri Baleniki, južnovzhodno od Komarno. Spal sem na goli prsti, moj štab okrog mene. Niti plašča nisem imel, ponoči pa je padla prva mrzla slana. Nakrat slišim: «Stoj! Kdo je! Bum!» — Poljska straža je ustavila nekoga in ustrelila — vse na mah. Nekaj glasov je klicalo: «Ne streljaj vendar na nas, mi smo topničarji.»

Kaj je bilo? — Vrli topničarji so prinesli prvi zaplenjeni ruski top, hoteli so mi ga pokazati, ker me je moral zanimati, kakor so sodili.»

Kako čudno se ponavlja zgodovina! Kaj ni bilo v bitki pri Mortaro, ko so privlekli vriskajoči topničarji prvi zaplenjeni pijemontski top k Radeckiju v vilo Reale. Srčna potreba moštva je, da obdari ljubljenega vojskovodja z prvim sovražniku iztrganim blagom.

Pogovor je bil prišel na delovanje granat. O tem je nadvojvoda Jožef več nego zadosti. Pravil je:

«Pri Šabacu sem doživel sam, kaj naredi granata. Peljal sem ravno svojega konja za uzdo, ko udari poleg mene 15 cm izstrelak. Vsedel sem se pošteno na tla, moj plašč je bil razcefedran, ali ne meni ne mojemu konju se ni zgodilo ničesar. Duh po lyditu je bil strašen!»

Drugo srbsko granato sem videl v svoji bližini 19. avgusta pri Pačinoviču. Le Bean je bil tedaj z menoj. Dan poprej sem bil zavzel kraj. Ulanec je jezdil z poročilom napram meni — granata udari ravno pred njim v zemljo, konj leži na tleh, ulanca je kar razpihnilo, samo krvaveča roka je še visela na akaciji. — Mnogo pozneje, tako proti koncu oktobra, stal sem pred ruskim kritjem, ko je udarila ekstrasitna granata naših težkih havbic ravno med Ruse. Cape človeškega mesa so kar letele v dolgem loku. Bilo je grozovito!

Pri Mlenaku sem hotel pomagati ranjenemu častniku. Dvignil sem ga, da je sel in rekel: «Sedite tako, jaz grem hitro po avto.» — Ko hitim k avtu, ki je stal kakih tristo korakov daleč, kjer so počivali naši vojaki, zagledam v koruzi civilista, ki meri z revolverjem name. Gotovo je bil komitaš. Predno sem mogel doseči svojo pištolo, je sprožil dvakrat. Odneslo mi je kapo raz glavo. Ustrelil sem in zadel sem ga v sredo obraza. Isti dan so ustrelili čelovodjo v razdalji dveh korakov. Ko sem vodil prevoz vojakov na ladajah, je streljalo kakih 25 mož v civilu na naše vojake. Nisem spoznal takoj položaja in sem še zaklical: «Nehajte vendar, saj so naši vojaki!»

Na Srbskem so streljale na nas ženske, dečki, punčare od petnajet let. Neka žena je prišla k ranjenemu vojaku in mu je ponudila sadja. Zahteval je, da ga pokusi najprej sama. Potegnila je revolver izza krila, oni je imel še toliko moči, da ji je prisolil strašno zausnico.»

Ti pogovori, ki jih napišem tu brez vsake zveze, so se razvijali beseda iz be-

sede pri uri vojaške večerje. Pot nazaj v glavni stan armade sem naredil ponoči, v drvečem avtomobilu. Z menoj se je peljal gospod, ki biva od začetka vojske v bližini nadvojvode Jožefa. Tudi ta mi je pravil dosti zanimivega o njem. Z njim je doživel ono jutro v Turki, 25. septembra, ko so raznesle ruske granate nadvojvodovo stanovanje. Spremljal je drznega poveljnika v čestnem poboju v Dukli. Rusi so se bili izrinili iz mesta in so se zakopali na strnišču poleg bernhardinskega samostana. Nadvojvoda je vzel rusko puško in šestdeset magacinov v pas za patrone, vlegel se je k strelcem v rojno črto in se bil med moštvom do konca bitke. Pravijo, da je izstrelil vse svoje patrone.

Vprašanja in odgovori.

A. M. K. D. Obrnite se do Vašega župana. Dokazati morate, da Vas je sin podpiral in da brez njegove pomoči ne morete izhajati.

J. J. Istra. Semena se naročajo pri »Gospodarski zvezi v Ljubljani«. — Za slučaje, ki nam jih naznanjate je moratorij že potekel.

M. S. P. Imajo pač tako službo kot drugi črnovojniki.

J. R. P. Pregledovanje teh letnikov je vendar že bilo.

J. P. Sv. U. Koroško. Številke nam niso na razpolago in jih tudi nikjer ne bode dobili. — Ker ste tamkaj zavarovani, vam ne bo mogoče priti v Ljubljano v bolnišnico, temveč boste morali tamkaj v bolnišnico.

A. H. K. Zvedeli boste pa težko kaj, ker ne veste ne za polk, ne za druge razmere. Svetujemo vam, da potrpite, morda se bo le oglasil.

F. B. B. Zglasite se pri županstvu in pojasnite Vašo zadevo.

J. T. pri Novem mestu. Ni nič res, kar se tam pri Vas govori radi kletk. Zglasite se pri vodstvu Rdečega križa v Ljubljani.

J. G. G. (štajersko.) Še ni nič gotovega glede onih mož, za katere vprašate. Radi podpore pa določuje posebna, za to postavljena komisija. Ako bo vaš mož poklican, lahko napravite prošnjo, komisija bo potem odločila če in koliko podpore vam gre.

A. Š. Z. Zglasite se z zdravniškim potrdilom pri okrajnem glavarstvu, kjer pojasnite zadevo Vašega brata.

Mariji J. B. Pišite na vodstvo Rdečega križa v Ljubljano.

Tedenska pratika.

12. marca.

1. Sv. Gregorij Veliki, papež in cerkveni učenik, ki ga sv. Cerkev poleg Ambrozija, Avgušlina in Hieronima prišteva k največjim cerkvenim učnikom zahodne cerkve. Dvignil je rešil Rim pred sovražnikom, osebno je zaslovel zavoljo tega, da je izboljšal cerkveno petje, ki se po njem imenuje »gregorijansko«.

— **2. Sv. Teofanez,** opat.
Soluce v. 6. u. 24 m. z. 5. u. 57 m.
Luna v. 5. u. 5 m. — z. 2. u. 12 m.

13. marca.

1. Sv. Nikefor, oče (patrijarh). — 2. Sv. Roderik in Salomon, španska mučenca. — 3. Sv. Kenoh na Škotskem. — 4. Sv. Alimund na Angleškem. — 5. Sv. Anzov, spozn. — 6. Sveta Rozina, vdova. — 7. Sv. Evfrazija, devica, grška redovnica, hči sv. Antigona in sv. Evfrazije Starejše, razdelila svoje premoženje revežem. Umrla 1. 410.

Solnce v. 6. u. 22 m. — z. 5. u. 59 m.
Luna v. 5. u. 27 m. — z. 3. u. 30 m.

14. marca.

1. Sv. Matilda, kraljica, soproga kralja Henrika I., je od mladih nog ganljivo skrbela za bolnike, revne in zapuščenke, po njenem prizadevanju je bilo v deželi ustanovljeno veliko šol in dobroteljskih zavodov. Umrla 1. 968. — 2. Sv. Pavlina. — 3. Sv. Evtihij, muč. — Solnce v. 6. u. 20 m. — z. 6. u. — Luna v. 5. u. 43 m. — z. 4. u. 43 m.

15. marca.

1. Sv. Longin, muč., ki je na Kalvariji ob Jezusovi smrti s sulco prebodel njegovo sveto stran. — 2. Sv. Klemen Marija Hofbauer, spoznavalec, rojen 1. 1751. v Tawicah na Moravskem in se prvotno imenoval slovanski: Dvořák. Bil je kmečkemu rodu, v poznejših letih je stopil v kongregacijo Redemptoristov ali Ligurijancev, blagodejno deloval na Dunaju in v Galiciji med Poljaki. Umrl 1. 1820. — 3. Sv. Mikander, mučenik. — 4. Sv. Aristobul. — 5. Sv. Gertruda ali Jedert, hči Pipina, majordoma frankovske države, opatica v samostanu Nivelles, se je odlikovala po svoji dobroti in plemenitosti. — 6. Sv. Evfrozina je v V. stol. storila veliko dobrega v egiptski Aleksandriji. — 7. Sv. Matrona, mučenica. — Solnce v. 6. u. 18 m. — z. 6. u. 2 m. — Luna v. 5. u. 59 m. — z. 5. u. 55 m.

16. marca.

1. Sv. Hilarij in Tacijan, muč. — 2. Sv. Feribert (Aribert), škof. — Solnce v. 6. u. 16 m. — z. 6. u. 4 m. — Luna v. 6. u. 14 m. — z. 7. u. 5 m.

17. marca.

1. Sv. Patricij (Patrik) škof, apostol Irlandije, roj. 1. 373., umrl 1. 460. Izpreobrnil je veliko paganov, sezidal veliko cerkva, šol in samostanov, obhajal sinode in skrbel posebno za pravno življenje svojih ovčic. — 2. Sv. Jedert, devica, redovnica iz reda sv. Benedikta, roj. 1. 1256., umrla 1. 1302. V 5. letu je bila dana v samostan v Helfti pri Eislebenu. Posebno dobro je znala latinski in najraje čitala spise sv. Avgustina in sv. Bernarda. Bila je zmiraj bolna, imela veselje le v dalovnem življenju, sploh je bila jako razsvetljenega duha, zraven pa tako priprosta kakor jagnje. Spisala je lepe molitvene bukve in duhovne vase. — Solnce v. 6. u. 13 m. — z. 6. u. 5 m. — Luna v. 6. u. 28 m. — z. 8. u. 14 m.

18. marca.

1. Sv. Ciril Jeruzalemski, škof in cerkv. učenik. — 2. Sv. Edvard, angleški kralj in mučenec. Rojen 1. 962., je bil že v 13. letu zasedel kraljevski prestol. Njegov vzgojitelj je bil kantenburški nadškof sv. Dunstan. Njegova mačeha se je hotela polastiti trona za njegovega polbrata in svojega sina Etlreda. Edvard je bil 1. 978. umorjen, komaj 15 let star. Mačeha

je pozneje živila spokojno in umrla vzgledno. Drugi njegov naslednik, sv. Edvard, spozn., se obhaja 5. januarja. — 3. Blaženi Janez Sarker, patron Moravskega, rojen 1. 1576. v Skočovu v Šleziji, umorjen od Husitov, pravzaprav čeških luterancev 1. 1620. v Olomucu.

Solnce v. 6. u. 11 m. — z. 6. u. 7 m.
Luna v. 6. u. 44 m. — z. 9. u. 24 m.

Dobre knjige.

Litanije sv. Jožefa, zložil Fr. Ferjančič, so korektno glasbeno delo, ki obsega v tesni obliki izključno le liturgično besedilo in bo po svojem ustroju, lahkoti in cerkveni dostojnosti gotovo postalo ljudska last. Litanije so zložene v lahkih dijatoničnih harmonijah, zategadelj so popolnoma prikladne našemu ljudskemu petju. Ker so litanije sv. Jožefa sedaj dovoljene za očitno službo božjo, priporočam jih toplo vsem slovenskim cerkvenim predstojništvom za praznik in pobožnosti sv. Jožefa. Litanije je založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani; cena za izvod je 30 vin. — P. Hugolin Sattner.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 24. februarja	63	11	68	33	62
Dunaj, 27. februarja	73	55	18	46	37
Graz, 3. marca	72	20	27	24	3
Brno, 3. marca	41	65	63	85	11

Sovražne moči

preže v teh dneh na nas, kakor hitro stopimo na cesto. Sedaj nas najde mrzel dež, sedaj veter in vihar, potem zopet nagla sprememba vremena pomanjkljivo oblečene in res ni čudno, če so bolečine v vratu, hripavost, influenza in druge bolezni, nastale vsled prehlajenja, na dnevnem redu. Tem se je pa kaj lahko izogniti, če se takoj pri nastopivšem prehladu uporablja slez razkrajajoči, kašelj lajšajoči protikataralni Feller-jev fluid iz rastlinskih esenc z zn. „Elza-fluid“. To, tudi pri revmatičnih in protinskih bolečinah izborna učinkujoča sredstvo naj bi bilo vedno pri roki. — Lahko se je ima na razpolago v vsaki hiši, ker stane 12 steklenic samo 6 kron poštne prosto. Pristen se naroča „Elza-fluid“ samo pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 16 (Hrvatska) in naj se pazi pred ponaredbami. luose — — —

„Poskoči močiček!“

Najnovejša, najzabavnejša družabna igra. 3307 Za odrasle kakor za otroke je naša nova izredno zabavna družabna igra „Poskoči močiček“, v kateri se lahko udeležuje poljubno število oseb. Najlepša in najzanimivejša zabava. Ravnotako je za društva, klube, kazine, gostilne itd., kakor tudi za vsako družino izredno veselo in zanimivo. Zelo fino izvršeno, kompletno s navodilom le K 3.— Po pošti, povzetju pošilja zaloga novosti M. SWOBODA, Dunaj III/2, Hiesgasse 13—404.

Zaradi ogromnega zvišanja cen za surovine smo primorani ceno mila „Lysoform“

zvišati za samo 20 vinarjev za 1 kos.

Blagohotno naj se vzame v vednost, da stane 1 kos Lysoform-mila do preklica K 120.

Cene za razkuževalna sredstva „Lysoform“ ostanejo zaenkrat dosedanje in sicer:

100 g stekl. K —80	1 kg stekl. K 4'60
250 " " " 1'60	2 1/2 " " " 10'—
500 " " " 2'80	4 1/2 " " " 16'—

Koliko časa bomo mogli še obdržati te, dosedaj še nikoli zvišanih cen, nam ni mogoče predvideti, priporočamo pa vsekakor našim cenj. odjemalcem, da se že sedaj preskrbe za dalje časa.

Lysoform-tvornice, Ujpest-Budimpešta.

Čudovit aparat za gatenje

pletene in tkanega blaga, perila in platna. 420

Z našo nepremerno izvrstno pripravo za gatenje si obvarujete oči, prihranite čas in dosežete trpežno, lepo in enakomerno izvršitev na zaznamovnih način. — Ta čudovita priprava za gatenje je največji pripomoček za gatenje nogavic in za vsak drug tkan predmet, kakor za gatenje spodnjih kralj, misnih prtov, servijetov, platnenih robcev, lovskega perila oblek itd. ter se da z našo čudovito pripravo za gatenje vsak predmet silno hitro, lepo, enakomerno popraviti, da izgleda kakor bi bilo nanovo tkano. Imamo mnogo tozadevnih pohvalnih pism. Cena kompl. čudoviti pripravi za gatenje s lahko umljivo ilustr. razlago K 3.—, 3 kum. K 8.—. Razprodaja po povzetju zaloga novosti M. SWOBODA, DUNAJ III/2, Hiesgasse 13—404.

Vsak lišaj Nagluhost

Šumenje v ušesih, tečenje iz ušes, katar v ušesih, ne prirojeno gluhost zdravi naglo in sigurno balsam. kosm. ušesno olje

Otikon

Čudoviti uspehi. Vsak dan zahvalnice. Cena K 3.—, Edina zaloga M. VETTER, Dunaj III, Kúbeckgasse 15. M. Vetter, Wien III, Kúbeckg. 15. 193

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci. Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na frajnem kašlju. lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno olehča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počufek.

Se dobi v vseh lekarnah K. 4.—

Izjava.

Jaz podpisani Ivan Šteblaj, posestnik in gostilničar na Igu, preklidem in iskreno obžalujem, da sem v nepremišljenosti pripovedoval drugod slišane nesramne in lažnjive govorice o Ljudski posojilnici, dr. I. Šusteršiču in dr. Evg. Lampetu in se vsem trem iskreno zahvaljujem, da so mi odpustili sodnijsko kaznen.

Ljubljana, 25. februarja 1915.

Ivan Šteblaj.

Vabilo na redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Zg. Tuhinju

reg. združbe z neom. zavezo
ki se bo vršil dne 28. marca 1915 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Členje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za 1. 1914.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Služajnosti.

511

Ako bi ta občni zbor ne bil ob navedenem času sklepčen, se vrši eno uro kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Načelstvo.

POZOR! ELAGO ZA ZENSKI!

Možne cvilice, kapulase, rjuhe, novosti blaga za pomlad in drugo tkanino, perila, dukler je vsilena

po starih cenah

JAROSLAV MAREK

thalnica in razpoložilnica, BISTRO 45.

Orliške gore, Orško.

Vsiceri zasloni in franke.

Nitje naj ne manjše te prilike, kadar hoče imeti nekaj res dobrega, kmetijskega in sedaj enega, in vsekaj, se poslužiti naročilom, dokler je kaj zaloga. Pošljani se 40 m refirja, kmetijsko, modro, šk. št. 40. Ostan- kov 25 20 K. 1. vrsta 40 m K 25. vrsta 40 m

480

1 steklenica 20 vinarjev.

Naročila po povzetju.

Milijon konjskih odev à K 3'90

Za dolga nemerle- ne zaradi nastle- le vrste envarnosti pridržane in vrstne vrste konjske odev- ne, torej silne mo- sne in za rimo no- obočno potreb- ne, 100 cm dolgo in ca. 130 centimetrov široke, v sivi, rjavci in drap-barvi z le- pimi barvanimi bo- durami, se bodo razprodale le malo časa za polovično to- varniško ceno po le K 3'90 komad. Te himalajske konjske odev- so dvakrat toliko vredne in se bodo prodale po ten čudo- vilo nizkih cenah samo dokler bo kaj zaloga in sicer:

- 1 komad himalajske konjske odev stane le K 3'90
- 3 komadi " " " " " K 11'50
- 6 komadov " " " " " K 22'--

Samozaprda po povzetju:
M. Swoboda, Dunaj III, Messgasse 13-401.

32

Velika svoja denarja

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pošastna pošilja: Stedkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

476

GOREC

KOLESA PRIZNANO NAJ
BOLJA SEDANOSTI

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE
ZIJE CESTA ŠT. 14 NOVISVET
NASPROT KOLIZEJA ZAH
TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK
BREZPLAČNO

Kupite v Katoliški
Bukvarni!

Kuverte s firmo,
- - pismo, - -
- - računo itd - -
izvršuje natančno po
naročilu:
Katoliška
tiskarna
v Ljubljani.

Vrščevca znoliz.

Yse gospodinje navdušeno hvalijo
staroslovito, domačo čajno znamko

Pekarek - ov čaj

Dobiva se le v izvornih zavitkih z
varstveno znamko »Kitajski deček« v
vseh zadevnih trgovinah.

316

Zastopnik za Kranjsko:

Grummer & Co., Ljubljana.

Slamorenice za pogon z roko ali s silo, vratila, mline za moko, stis-
kalnice za sadje in grozdje, motorje, reporeznice, patentovane brzopa-
rilne kotle razlicnih sistemov, sušilnice za sadje, kotle za žganje dobrega
domacega izdelka, sejalne stroje ter vsakovrstne druge poljedelske stroje
slovitih tovarov, zajamceno brezhibnih, po znano
najnižjih cenah priporoca edina domača raz-
pošiljalnica poljedelskih strojev

Fr. Stupica v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 1.

Velika zaloga izvrstnih pečij od najenostav-
nejše do najfinejše izpeljave ter razne želez-
nine, orodja, strojev za industrijo, stavbnega
materijala i. dr.

1436

Cene najnižje!

Postrežba pošena in tocal

Ceniki interesantom brezplačno na razpologo.

Priporočamo cenje-
nemu občinstvu edino
domačo trdko

IGN. VOK

špecialna trgovina šivalnih
strojev in koles.

Ljubljana, Sodna ul. 6.

katera ima po ugodnih cenah in obrokhi
od strokovnjakov priznane najboljše šivalne
stroje v Evropi in to so »PFAFF« v veliki
izberi in zalogi.

Pouk v vezanju brezplačen. Zastopnike sprejemam.
Cenike pošljem na ogled.

Iščem zmožnega in zanesljivega

515

žagarja

tek je na jermenja; reže se lahko na dve klini s
cirkularom. Zasluzek dober. Akordna plača po do-
govoru. Ignacij Azman v Kropi, Gorenjsko.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega.
Zunanji vlagatelj so za pošl-

5 %

ljanje denarja na razpolago brez-
plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven
odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžirska
posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu.
Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta
1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, c. kr. profesor v p. v Ljubljani; Dr. Ferdo Čokal, stolni kanonik v Ljubljani; Ivan
Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Grušen, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v
Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remec,
ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, od-
vetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Lju-
bljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; Avguštin Zajc, c. kr.
rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Svilovezene bluže samo K 1.95

delež v industriji vezenin. Veletrgo blago s svileno vezemlo.
Kompletno za blužo samo K 1.95.

Izredno lepo! Zadnja novost!

Nekaj sto tucetov teh prav lepih s
svilo uvezanih bluž v najlepših bar-
vah, kot: belih, kreme, roza, svilo-
modrih, srednje-modrih, mode-illa,
rudečih, zelenih, drap, temno-modrih,
fres, ružjave črne sploh v vseh mo-
žnih barvah, smo prevzeli od neke
opuščene tovarne v Švici ter jih mo-
ramo vsled tega prodati po tej čudo-
vito nizki ceni. — Bluže so vredne
trikrat toliko. Če se naroče najmanj
3 komadi v raznih barvah po želji
komad K 1.95. — Pri naročilu 6 ko-
madov stanejo le K 11.— in se za-
stoj dodaja še en fin zaboj in čipki
ali lep ovratnik in čipki. 1399

Edina prodaja po povzetju:
M. Swoboda, Dunaj III/2, Hiesg. 13—404.

! Agitirajte za „Domol uba“!

Stanje vlog čez 22 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 6, pritličje, v lasni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkevijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni
zadružniki, temveč

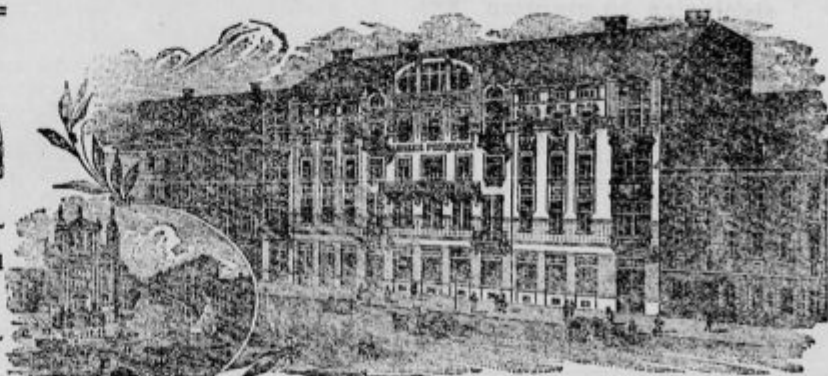
tudi cela dežela Kranjska

in jih
obrestuje po **4 3/4 %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranil-
nične položnice brezplačno na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. O d-
borniki: Anton Belc, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastia, Anton Kobi, deželni poslanec, po-
sestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni
posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in ravnatelj »Ljudske posojilnice«. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar
in posestnik v Ljubljani. Gregor Silbar, župnik na Rudniku.

6

